

=====
INFORMACE O CHARTĚ 77

ročník osmý /1985/ - č. 4

od 6. března do 26. března 1985

===== str.

Dokument Charty 77 č. 5/85 /Pražská výzva/.....	1
Dokument Charty 77 č. 6/85 /Otevřený dopis prezidentu republiky/.....	2
Dokument Charty 77 č. 7/85 /Návrh legislativních úprav/.....	3
Dokument Charty 77 č. 8/85 /Blahopřání Václavu Černému/.....	17
Sdělení VONS č. 426 /D.Kuch a J.Vaňda pravomocně odsouzeni/...	18
č. 427 /Lenka Marečková znovu před soudem/.....	19
č. 428 /Odsouzení Lenky Marečkové/.....	19
č. 429 /Zásah Státní bezpečnosti proti nezávislé kulturní činnosti/.....	20
č. 430 /Obžaloba katolického kněze Adama Ruckého/21	
č. 431 /Adam Rucki odsouzen/.....	21
č. 432 /Odsúdenie troch katolíkov v Bratislavе/..	22
Zpráva o věznění mluvčího Charty 77 Rudolfa Battěka.....	22
V diskusi o Právu na dějiny.....	23
V samizdatu nově vyšlo.....	24
Krátké zprávy.....	24

=====
=====
=====
Informace o Chartě 77 vydává nezávislá redakční skupina signatářů
Charty 77

Anna Šabatová, Anglická 8, Praha 2

Dokument Charty 77 č. 5/1985

Pražská výzva

Zveřejňujeme Pražskou výzvu, kterou ve formě dopisu mírovému kongresu, jenž se sejde letos v léte v Amsterodamu, zpracovala skupina signatářů Charty 77 z různých názorových prostředí. Předkládáme tento návrh společného stanoviska jako úvod k diskusi signatářům Charty 77 a všem občanům a institucím, kterým není lhůtejní další společný život na našem kontinentu. Uvítáme rovněž každý sounlas, kritiku, individuální či skupinové stanovisko, které tento návrh vyvolá v zahraničí, kdekoliv v dosud rozdelené Evropě, případně i jinde ve světě.

Věříme, že z debaty vzejdou podněty a návrhy, které přispějí k překonání bariér, zatarasujících cestu ke sjednocené, demokratické a svéprávné Evropě svobodných občanů a národů. Jen taková Evropa může být účinným partnerem při vytváření pokojného života a přemožení rostoucí krize dnešního světa.

11. března 1985

Jiří Dienstbier
mluvčí Charty 77

Eva Kantúrková
mluvčí Charty 77

Petruška Šustrová
mluvčí Charty 77

Pražská výzva

V Praze dne 11. března 1985

Vážení přátele,

čtyřicet let nebyla na evropské půdě válka. Přesto není Evropa světadílem míru. Právě naopak: jako hlavní třecí plocha dvou mocenských bloků je místem stálého napětí, z něhož vzchází hrozba celému světu. Válka, která by tu vznikla, stala by se nejen světovou, ale pro svět pravděpodobně smrtelnou.

Příčinou této zlověstné role Evropy je její rozdelení. Naše společná naděje spočívá v jeho překonání, které je možné jen cílevědomou, postupnou a všemi dohodnutou proměnou samotné politické reality, která je způsobuje.

Stav bez války trvá čtyřicet let také proto, že obě seskupení respektují situaci, která vznikla, když se v Jaltě dohodnuté sféry vojenských operací zvrhly ve vojensko-politické bloky. Uchovávání, obrana a upevnění tohoto stavu podmiňují rozličné obavy z destabilizace vzniklé rovnováhy. Proměna si proto vyžaduje zvláštní citlivost. Nemůže ji provázet vyhrožování jakoukoli převahou. Vyžaduje naopak vytváření záruk a jistot posouzení a skloubení všech dílčích aspektů, uznání současného stavu jako východiska změn a vyloučení obav, že se oživí stará nebezpečí, která už dvakrát v tomto století vedla ke katastrofě. Možnosti prekročit dáný stav zdaleka nejsou tak nepříznivé, jak by se mohlo zdát.

Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, její Závěrečný akt z Welsinek, následná jednání v jejím rámci či výsledný akt z Madridu nejsou jen stvrzením statu quo, ale programem evropské a evropsko-americké spolupráce. V tomto procesu nejednají bloky, ale rovnoprávní partneři. Je jím potvrzena nezávislost všech zúčastněných států a přijaty principy vztahů, jejichž uplatnění otevírá perspektivu sjednocení Evropy. V souladu s tradicemi evropské kultury byla tu zakotvena myšlenka nedelielnosti míru nejen ve vztazích mezi státy, ale i mezi státem a společností, mezi občanem a mocí.

Požadavek, aby vlády plnily závazky, které samy přijaly, je dosud málo využitou možností mírového hnutí. Přitom tento mezinárodně právně stvrzený systém občanům umožňuje jak veřejnou kontrolu vlád, tak tvorivé překlenutí strnulých postojů. Rozdílné poměry v jednotlivých zemích vedou ke zdůraznění odlišných stránek. Jejich pochopení a respektování je však podmírkou společného solidárního postupu.

Demokratická a svéprávná Evropa nemůže existovat, je-li kterémukoli občanu, skupině či národu upíráno právo spolurozhodovat o událostech, ovlivňujících nejen jeho každodenní život, ale samotné přežití.

Ve spolupráci a dialogu se všemi, kdo opravdu chtějí překonat současnou nebezpečnou situaci, je pak možno vystoupit s vlastními iniciativami

k odzbrojení, k vytváření bezatomových pásů a neutrálních zón, podněcovat rozvoj styků mezi jednotlivci, skupinami, státy, podporovat dohody o neútočení, zřeknutí se násilí či jáderných zbraní, regionální smlouvy všeho druhu včetně např. sbližování EHS a RVHP, společně se bránit necitlivému přístupu k životnímu prostředí, brát za slovo vlády, analyzovat jejich návrhy a domýšlet jejich důsledky. Zkrátka: podporovat každou individuální, skupinovou i vládní iniciativu, sloužící ideálu sbližování a svobodného spojení evropských národů a odmítat kroky, které tento cíl odhalují či marní.

Nemůžeme se vyhnout ani některým dosavadním tabu.

Jedním z nich je rozdelení Německa.

Nelze-li v perspektivě evropského sjednocení nikomu upírat právo na seberealizaci, platí to i pro Němce. Jako žádné jiné, ani toto právo nelze uplatnit na úkor druhých, ani s přehlížením jejich obav. Prohlašme tedy jednoznačně, že východisko není možné hledat v nějaké další revizi evropských hranic. Hranice by v rámci evropského sbližování měly být stále méně významné, ale anito nelze vykládat jako příležitost k nacionalistickým recidivám. Příznejme však otevřeně Němcům právo svobodně se rozhodnout, zda a v jakých formách chtějí spojení svých dvou států v jejich dnešních hranicích. Po východních smlouvách Bonnu a po Helsinkách by se mohlo uzavření mírové smlouvy s Německem stát jedním z významných nástrojů pozitivní proměny v Evropě.

Jinou takovou otázkou je stažení cizích vojsk. Navrhněme tedy, aby Severoatlantický pakt a Varšavská smlouva zahájily co nejdříve jednání o rozpuštění svých vojenských organizací, o stažení a odstranění všech jáderných zbraní v Evropě instalovaných či na Evropu namířených a o odchodu vojenských jednotek USA a SSSR z území jejich evropských spojenců. Součástí dohody by mělo být snížení stavů armád všech stran na evropském kontinentu na úrovně, která by vylučovala obavy kohokoli z možného přepadení.

Tyto a jiné úkoly by měly být součástí komplexního procesu, který nesmí být zaměřen proti nikomu, nýbrž ke vzájemnému sbližení. Nechceme vytvářet Evropu jako třetí velmoc, ale překonat velmocenskou blokovou strukturu spojením svobodných a nezávislých národů v celoevropském svazku, demokratickém a samosprávném společenství, žijícím v přátelství s národy celého světa. Jen svobodní a důstojní občané mohou zaručovat svobodu a sebeurčení národů. A jen svéprávné národy mohou založit Evropu jako společenství rovnoprávných partnerů, z něhož nesálá do světa nebezpečí globální války, ale které je příkladem skutečného mírového soužití.

Možná se tento ideál jeví jako sen. Jsme však přesvědčeni, že odpovídá vůli většiny Evropanů. Stojí tedy zato o něj usilovat. Tím spíše, že dnešní svět stěží překoná svou krizi, nevýdá-li se také Evropa cestou odpovídající její vůli. Věříme, že naše stanovisko se setká s Vaším pořozuměním.

Přejeme Vašemu jednání úspěch.

Václav Benda, Jarmila Rěliková, Tomáš Bísek, Daniela Bísková, Petr Cibulka, Ján Černogurský, Albert Černý, Jiří Dienstbier, Luboš Dobrovský, Karel Freud, Jiří Hájek, Miloš Hájek, Václav Havel, Ladislav Hejdánek, Oldřich Hromádko, Marie Heomácková, Jiřina Hrábková, Jozef Jablonický, Vladimír Kadlec, Eva Kantúrková, Božena Komárková, Jan Kozlík, Marie Rút Křížková, Ladislav Lís, Jaromír Litera, Václav Malý, Anna Marvanová, Jaroslav Mezník, Pavel Muřaška, Dana Němcová, Radim Palouš, Miloš Rejchrt, Jakub Ruml, Jan Ruml, Jiří Ruml, Jan Šabata, Anna Šabatová ml., Anna Šabatová st., Libuše Šilhánová, Jan Šimsa, Petruška Šustrová, Petr Uhí, Věra Vránová, Josef Zvěřina.

+ Jaroslav Šabata

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Dokument Charty 77 č. 6/1985 – Otevřený dopis prezidentu republiky

Pane prezidente,

dne 11. š. 1985 se kolem 19. hodiny v bytě manželů Ševčíkových v Praze 6 sešlo větší množství jejich přátel a známých, aby se podívali na české filmy ze 60. let, které nejsou běžně v distribuci. Asi po hodině někdo zazvonil, odlákal paní Ševčíkovou k branci pod zámkou, že jí nese tele-

gram, a do vily ze zahrady vtrhlo desítky uniformovaných i neuniformovaných policistů. Bezpečnost se tedy dopustila nezákonného perušení domovní svobody. Poté byli všichni přítomní - celkem 48 lidí! - převezeni přistavenými auty na KS SNP do Bartolomejské ulice. Tam je příslušníci StB postupně vyslýchali, přičemž někteří zadření byli donuceni stát ve vestibulu, bez jídla a pití a bez možnosti se alespoň posadit, až do půl třetí do rána, tedy takřka pět hodin. Při výslechích se jich příslušníci StB vyptávali na okolnosti jejich návštěvy u Ševčíkových a tvrdili, že "to byla příliš velká sešlost". Jedenáct zadřených - Květa a Jiří Dienstbierovi, Marie a Oldřich Hromádkovi, Petr Kaběš, Eva a Jiří Kantůrkovi, Petr Pithart, manželé Ševčíkovi a jejich neteř - bylo umístěno do cel předběžného zadření v Konvitské ulici. Kromě toho provedli příslušníci StB u Ševčíkových domovní prohlídku, a odnali při ní promítací, filmy, několik psacích strojů a řadu plakátů/pan Václav Ševčík je grafik/.

Pane prezidente, mluvčí Charty 77 i mnoho občanů už po léta upozorňuje na tyto a obdobné praktiky Státní bezpečnosti. Umístění do cel předběžného zadření používají příslušníci StB jako jakýsi "trest" za to, že se občan zúčastnil něčeho, čeho se podle jejich názoru zúčastnit neměl, případně dokonce za to, že při výslechu odmítl vypovídat, ačkoli na to měl zákoné právo. Jako záminky používají orgány StB odůvodnění, že občan je podezřelý ze spáchání trestného činu výržnictví, pobuřování nebo jiných trestných činů, i když takové podezření nechovají a žádána vyhledávání nebo vyšetřování v tom směru ani nekonají. Tím si osobují právo uložit občanovi fakticky trest odnětí svobody, které má v našem státě pouze soud. Rovněž o odnětí věci musí rozhodnout soud - a zatím předměty odebrané při řadě domovních a osobních prohlídek zůstávají v držení bezpečnostního aparátu bez rádného právního podkladu. Vzhledem k tomu, že velmi často nejde o žádný trestný čin, vůbec nedojde k hlavnímu líčení; věci, zabavené při prohlídkách, však obvykle nejsou ani po urgencích vráceny.

Považuji za svou povinnost Vás na tyto praktiky upozornit a požádat vás jako hlavu státu, abyste zjednal nápravu.

12. března 1985

Petruška Šustrová
mluvčí Charty 77

mluvčí Charty 77 Jiří Dienstbier a Eva Kantůrková jsou v současné době zadřeni.

XXXXXXXXXXXXXX

Dokument Charty 77 č. 7/1985

Návrh legislativních úprav

Jak známo, sejdou se v květnu v Kanadě zástupci účastnických států Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, aby posoudili plnění přijatých závažků v oblasti lidských práv. Na uspořádání této schůzky se státy dohodly na madridském zasedání KBSE.

Domníváme se, že i Československu se tu nabízí příležitost, jak vlastními silami přispět k pokroku v této významné oblasti.

První krok již byl učiněn. Vláda ČSSR spolu s předsednictvem ÚV KSČ usnesením z 23.9.1984 schválila text výsledného dokumentu madridského zasedání KBSE a uložila všem státním orgánům plnit jeho závěry. Mezi ně patří odhodlání přísně a bez jakéhokoli omezení dodržovat principy, jimiž se mají řídit vztahy mezi účastníky konference a uvádět je do praxe. Madridský dokument zvláště zdůraznil potřebu rozvíjet zákonodárství v oblasti občanských, politických, hospodářských, sociálních a kulturních práv a zajistit jejich uplatnění. Potvrdil právo každého jednotlivce "znát svá práva a povinnosti a postupovat v souladu s nimi". Při plnění úkolů Závěrečného aktu KBSE v oblasti lidských práv dokument konstatoval významnou a pozitivní úlohu nejen vlád, ale i organizací a jednotlivců, tedy i občanských iniciativ a jiných neformálních seskupení.

Uvítali jsme, že československá delegace v Madridu souhlasila s tak humanisticky pojatým textem, že federální vláda tento souhlas potvrdila a uložila státním orgánům plnit jeho obsah. Jako občanská iniciativa,

hlásí se ke spoluzodpovědnosti za stav společnosti, vám zasíláme své stanovisko.

Plnění výsledného dokumentu z Madridu vyžaduje, aby byl náš právní řád uveden do souladu se závazky, jež československý stát přijal podpisem a ratifikací mezinárodních úmluv, zejména paktu o lidských právech, které se po publikaci ve sbírce zákonů č.120 z r.1976 staly součástí československého právního řádu. K tomu ostatně zavazuje i čl.2 obou paktů:

.."Každý stát, který je smluvní stranou Paktu, se zavazuje, pokud tak již nestanoví existující zákonodárná či jiná opatření, že podnikne nutné kroky v souladu se svými ústavními postupy a ustanoveními tohoto Paktu k tomu, aby schválil taková zákonodárná nebo jiná opatření nutná k tomu, aby byla uplatněna práva uznána v Paktu."

Domníváme se, že je - v souladu s čl.12 Ústavy ČSSR - nutné v duchu těchto paktů vykládat všechny právní normy a předpisy, týkající se práv a povinností občanů. Nejvyšší státní orgány, zejména Federální shromázdění a Generální prokuratura, by měly soustavně kontrolovat, zda praxe státních orgánů a společenských institucí odpovídá přijatým závazkům, kde soulad nelze zajistit výkladem dosavadních norem, je třeba uvažovat o jejich novelizaci. Současně je třeba vytvořit právní normy pro vztahy, jež dosud nejsou upraveny vůbec nebo nedostatečně.

Navrhujeme proto Federálnímu shromázdění a vládě ČSSR, aby přezkoumaly náš právní řád z hlediska mezinárodních paktů o lidských právech a vytvořily program potřebných legislativních opatření. V příloze předkládáme konkrétní podněty. Připomínáme, že většina z nich už byla předložena dříve, např. v dokumentu Charty 77 č.15 z 8.2.1978. Zatím však nic neukazuje, že by se o nich či případných jiných návrzích začalo vůbec jednat. Společenství Charty 77 je připraveno k serióznímu dialogu a účinné spolupráci při jejich projednávání.

Aby se diskuse o potřebných legislativních úpravách mohlo zúčastnit co nejvíce našich občanů, považujeme za potřebné zajistit co nejlepší informace:

- publikovat ve velkých nákladech mezinárodní pakt o lidských právech, nezkrácený text výsledného dokumentu z Madridu a další dokumenty, vztahující se k této problematice.
- vytvořit podmínky pro trvalou vědeckou práci a pro vydávání vědeckých i popularizačních publikací a časopisů.
- připravit zavádění tématiky lidských práv do učebních programů škol všech stupňů v rámci výchovy k odpovědnému občanství.

Cílem těchto opatření by bylo přispět k realizaci myšlenky, vyjádřené v preambuli obou paktů, že "jednotlivec, mající povinnosti k jiným, a ke společenství, ke kterému přísluší, je povinen usilovat o rozvíjení a dodržování práv uznánych v tomto Paktu".

Domníváme se, že některé kroky lze učinit bez váhání tak, aby československá delegace v Kanadě mohla ostatní účastníky informovat o aktivním přístupu k řešení problematiky lidských práv. To je tím významnější, že plnění závazků z Helsink a Madridu by přispělo jak ke zkvalitnění života nás všech, tak k posílení míru a sblížení v Evropě.

Jiří Dienstbier
mluvčí Charty 77

Eva Kantůrková
mluvčí Charty 77

Petruška Šustrová
mluvčí Charty 77

Příloha: Konkrétní podněty legislativních úprav
20. března 1985

XX

Příloha k dokumentu Charty 77 č. 7 / 85

Konkrétní podněty

1/ Obecné postavení občana ve vztahu ke státu

V preambuli paktu o občanských a politických právech se uvádí mj., že smluvní strany uznávají "přirozenou důstojnost a rovná a nezcnizitelná práva všech občanů lidské rodiny", jako doklad svobody, spravedlnosti a míru ve světě, uznávají, že "tato práva se odvozují od přirozené důstojnosti lidské bytosti".

Občanská a politická, jakož i další práva nejsou tedy státem občanům "darována", stát se jejich "poskytováním" neomezuje ve "svých" právech, nýbrž je tomu naopak: veškerá moc v ČSSR patří pracujícímu lidu, státní moc vykonává pracující lid zastupitelskými sbory, od nichž je teprve pravomoc ostatních orgánů odvozena /čl.2 Ústavy ČSSR/.

Z toho vyplývají zejména tyto důsledky:

- a/ občan není "státním poddaným", nýbrž právně rovnoceným partnerem státu a jeho orgánů;
- b/ stát může zasahovat do života občanů jen potud, pokud mu to právní řád /zahrnující i oba paktu/ výslovně dovoluje; zbylá sféra života společnosti je sférou činností právně indiferentních, popř. sférou činností dovolených /zásada "co není právně zakázáno, je dovoleno"/,
- c/ státní správa není činností "vrchnostenskou" nýbrž společenskou službou, konanou v zájmu a ve prospěch občanské pospolitosti.

Tyto zásady, vyplývající z celkové koncepce i jednotlivých ustanovení paktů /a ovšem i Ústavy ČSSR/, by mělo Federální shromáždění ve své legislativní i politicko-kontrolní činnosti důrazně prosazovat. V té souvislosti upozorňujeme zejména na nutnost překonat I. hlavu trestního zákona a zákon o ochranném dohledu /podrobný rozbor problematiky ochranného dohledu přináší Dokument Charty 77 č.8/84/.

2/ Povinnost zajistit právní ochranu před porušováním práv nebo svobod /čl.2, odst.3 paktu o občanských a politických právech/

K tomu srovnej:

- Dosud nebyl vydán prováděcí zákon Federálního shromáždění a ústavní zákony národních rad předvídané v čl.100 a 101 ústavního zákona č.143/1968 Sb., takže ústavní soudy dosud nebyly zřízeny /ačkoli citovaný ústavní zákon s existencí ústavního soudu počítá a jeho základní působnost upravuje/.

- Dosud nebyl vydán zákon o působnosti soudů při přezkoumávání zákonnosti rozhodnutí správních orgánů, předvídaný v ústavním čl.98, odst.4 Ústavy ve znění ústavního zákona č.155/1969 Sb., takže soudy přezkoumávají zákonost správních rozhodnutí prakticky jen ve sféře sociálního zabezpečení, a to ještě jen v některých věcech /tato úprava je realizací závazků podle jiných mezinárodních smluv/.

- Protože odpovědnost za škodu způsobenou nezákonnému rozhodnutí je vázána na zrušení takového rozhodnutí pro nezákonnost, přičemž meritorní přezkoumání správního rozhodnutí soudem věsměs není umožněno, může se zákon č.58/1969 Sb. ve sféře státní správy uplatňovat jen ve značně omezené míře.

- Petiční právo ve smyslu čl.29 Ústavy není - pokud jde o jeho výkon - upraveno zákonem /vládní vyhláška č.150/1958 Úř.l. o vyřizování stížností, oznámení a podnětů pracujících má pochybnou právní hodnotu a dostatečně neřeší celou problematiku/. V praxi se někdy projevují dokonce tendenze ústavou zaručené petiční právo omezovat na podání určitého obsahu.

- Otázku, zda jsou prokuraturou důsledně stíhány všechny trestné činy všech veřejných činitelů bez rozdílu, spáchané v souvislosti s výkonem jejich funkcí, nelze svědomitě zodpovědět, protože v tomto ohledu nejsou veřejnosti poskytovány potřebné informace.

- Povinnosti členských států zajistit právní ochranu před porušováním práv nebo svobod podle čl.2 odst.3 nespočívá pouze v opatření na poli legislativy, nýbrž i v oblasti uskutečňování práva. I v těch případech, kdy právní úprava je v souladu s Pakty, dochází k porušení práv občanů. Na takové situace se vztahuje čl.2 odst.3, zejména písm.b a c, neboť mnohé případy nezákonné praxe nelze zahrnout mezi situace předvídané v dalších ustanoveních Paktů. Příkladem porušování např. procesních předpisů může být soustavné porušování ustanovení § 47 odst.3 správního řádu /zákon č.71/1967 Sb o správním řízení/, podle kterého správní orgán v rozhodnutí uvede, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí, jakými úvahami byl veden při hodnocení důkazů a při použití právních předpisů, na základě kterých rozhodoval.

3/ Právo na život /čl.6 téhož paktu/

Nutno podotknout, že pakt zjevně preferuje zrušení trestu smrti, i když provádění takového opatření smluvním stranám neukládá. Nicméně vývoj ve světě ke zrušení trestu smrti vede a v tomto smyslu vyústily i vědecké diskuse vedené v ČSSR /ke zrušení tohoto trestu dosud v ČSSR nedošlo/.

4/ Právo na svobodu a osobní bezpečnost /čl.9 a 10 téhož paktu; nedokončitelnost osoby podle čl.30 Ústavy/

K tomu srovnej:

- Toto právo není komplexně zákonem upraveno.
- Zadržení osoby podezřelého z trestného činu nebo přečinu, zadržení obviněného a vzeti obviněného do vazby trestní řád /úplné znění pod č.148/1973 Sb./ podrobně upravuje. Procesní úprava však úzce navazuje na úpravu hmotné právní /tr.zákon - úplné znění pod č.113/1973 Sb./;

pokud by proto skutková podstata nějakého tr.činu /přečinu/byla vykládána v rozporu s pakty, je s nimi neprímo v rozporu i zadržení atd. pro takový čin.

- V rozporu s ustanovením čl.9 odst.3 Paktu o občanských a politických právech /každý zatčený nebo zadržený musí být neprodleně předveden před soudce nebo jiného úředníka, který je zákonem zmocněn vykonávat soudcovskou pravomoc/, je samotná úprava obsažená v trestním řádu. Rozhodování o vazbě v přípravném řízení není v pravomoci soudce, nýbrž prokurátora /viz § 175 odst.1 písm.b/ tr.řádu/, který v žádném případě není zmocněn vykonávat soudcovskou pravomoc.

- Oprávnění příslušníka SNB požadovat vysvětlení ve smyslu § 19 zák. č.40/1974 Sb. /a za tím účelem předvolávat občany atd./, jakož i oprávnění zajistit osobu ve smyslu ust. § 23 citovaného zákona není po procesní stránce dostatečně upraveno tak, aby se zamezilo případné zneužití.

- Zatímco zákon výkonu trestu odňtí svobody je upraven zákonem /č.69/1965 Sb. v platném znění/, výkon vazby osob obviněných je upraven pouze rozkazem příslušných ministrů a zákonná úprava chybí / s obviněnými osobami má být podle čl.10 odst.2. písm.a/ paktu o občanských a politických právech zacházeno úměrně tomu, že o jejich vině dosud nebylo rozhodnuto/.

5/ Svoboda pohybu a svoboda zvolit si místo pobytu /čl.12 odst.1 a téhož paktu, svoboda pohybu podle čl.31 Ústavy/

K tomu srovnej:

- Komplexní zákonná úprava těchto práv chybí.
- Chybí právní norma regulace vstupu a pobytu v hraničním pásmu, předvídaná v ustanovení § 10 zák.č.69/1951 Sb. o ochraně státních hranic /pouhé směrnice charakteru interního předpisu nemohou občany zavazovat/.

6/ Každý může svobodně opustit kteroukoliv zemi i svou vlastní nikdo nesmí být svévolně zbaven práva vstoupit do své vlastní země /čl.12 odst.2,3,4 paktu; v Ústavě úprava chybí, lze tu aplikovat jen ustanovení čl.31 o neomezené svobodě pobytu/.

K tomu srovnej:

Podle zákona č.63/1965 Sb. o cestovních dokladech může být vydání cestovního dokladu odepřeno občanům, "jejichž cesta do ciziny by nebyla v souladu se státními zájmy", dále pak ve třech konkrétních dalších případech. Pojem "státní zájem" byl specifikován /způsobem naprostě nevyhovujícím/ ve vládním nařízení č.114/1969 Sb., které bylo vládou vydáno bez zákonného zmocnění a jehož právní hodnota je proto přinejmenším sporná. Tato celá úprava je v rozporu s ustanovením čl.12 odst.3 paktu o občanských a politických právech, podle něhož právo opustit svobodně kteroukoliv zemi i svou vlastní, nepodléhá žádným omezením, která

a/ stanoví zákon

b/ jsou nutná pro ochranu národní bezpečnosti, veřejného pořádku, veřejného zdraví nebo morálky nebo práv a svobod druhých, a

c/ která jsou v souladu s ostatními právy uznanými v tomto paktu.

Nová zákoná úprava by měla být koordinována se zvláštními zákonými úpravami /např. tr.řád, zákon o péči o zdraví lidu - pokud jde o epidemiologické opatření atd./, měla by respektovat důvody, které jsou podle paktu přípustné, a co nejkonkrétněji stanovit, kdy má být vydání cestovního dokladu odepřeno.

Platná prováděcí vyhláška č.44/1970 Sb. daleko překračuje zmocnění daným zákonem a jde dokonce tak daleko, že vydání cestovního dokladu de facto podmiňuje souhlasem vedoucího zaměstnavatelské organizace, ředitele školy, úředníka národního výboru apod.

Pokud býlo nebo je vydání cestovního dokladu v praxi podmiňováno podepsáním tzv. renunciačního prohlášení, kterým se žadatel vzdává práv ke svému majetku, nároků na sociální zabezpečení atd., jde o postup, který je zcela nezákonné hned z celé řady důvodů.

- Ze stejných hledisek vyžadují přehodnocení i předpisy o správních poplatcích, pokud poskytuje správním orgánům formální oprávnění stanovit správní poplatek za vydání cestovního dokladu ve výši až 10.000 Kčs, a to podle volné úvahy /zádná kritéria nejsou stanovena/.

- Skutková podstata trestného činu opuštění republiky podle § 109 tr. zák. musí být nyní vykládána v souladu s ustanovením čl.12 odst.2 a 3 paktu o občanských a politických právech. Soudy sice mají možnost aplikovat v případech, kdy to přichází v úvahu, ustanovení § 3 odst.2 tr.zák. /čin, jehož stupeň nebezpečnosti pro společnost je nepatrný, není trestným činem, i když jinak vykazuje znaky tr.činu/ a považovat jednání pachatele za pouhý přestupek podle zák.č.60/1961 Sb., nicméně takový postup nebude patrně dlouhodobě únosný a lze proto doporučit, aby ustanovení § 109 tr.zák. bylo v potřebném směru znovelizováno, případně zrušeno.

- Ze stejných důvodů je třeba přehodnotit právní úpravu odnímání státního občanství a předpisy o správních poplatcích, pokud umožňují požadovat za propuštění ze státního svazku zaplacení správního poplatku ve výši až 12 500 Kčs /a to podle volné úvahy - kritéria nejsou stanovena/. obdobně to platí i pro předpisy devizové /zejména ustanovení § 1 odst.3 vyhlášky č.143/1970 Sb/.

Přehodnocení z této hledisek vyžaduje i ustanovení § 69 zákona o sociálním zabezpečení č.121/1975 Sb., podle něhož "nestanoví-li jinak mezi státní smlouva, dávky do ciziny se nevyplácejí a za dobu, po kterou se oprávněný zdržuje v cizině trvale, nenáležejí". Toto ustanovení je totiž v dnešní době de facto sankcí na využití zaručeného práva a nemá oporu ani v logice celé právní úpravy, protože občan, na něhož se toto ustanovení vztahuje, získal právo na dávky svou prací pro čsl. společnost stejně jako ten, kdo v cizině nepobývá.

- S článkem 14 odst.3 písm.d/ citovaného paktu /"každý má být souzen za své přítomnosti"/ je v rozporu úprava trestního řízení proti uprchlému /§ 301 an. tr.řádu/, jejíž účel sleduje postih osob, které se dopustily tr.činu opuštění republiky /§ 109 tr.z./.

- Novelou občanského zákoníku /zák.č.131/1982 Sb./ bylo do tohoto zákoníku zařazeno nové ustanovené § 453 a, které zjevně směruje téměř výhradně proti osobám, které z ČSSR emigrovaly bez povolení čs.úřadů. Podle tohoto ustanovení platí, že "čopustil-li se vlastník věci takového protiprávního jednání, jímž se trvale zbavil možnosti věc obvyklým způsobem užívat, připadá věc do vlastnictví státu, pokud je v rozporu se zájmem společnosti, aby vlastník s věcí nadále nakládal.

- Článek 14 odst.7 Paktu o občanských a politických právech zakazuje zahájit trestní stíhání proti tomu, proti němuž dřívější stíhání skončilo pravomocným rozhodnutím soudu. Toto ustanovení představuje tedy bezvýjimečný výraz zásady ne bis in idem. Tato zásada trestního řízení byla u nás poprvé prolamována zákonem č.319/1949 o zlidovnění soudnictví, který zavedl stížnost pro zachování zákona /srovnej § 105/, která je v platném trestním řádu upravena jako stížnost pro porušení zákona v ustanovení § 266 a n. Tento institut umožňuje za určitých, v zákoně stanovených podmínek, rozhodovat a tedy znova trestně stíhat ve věcech právomocně skončených, mj. právě rozhodnutím soudu.

7/ Nikdo nesmí být vystaven svévolnému zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence ani útokům na svou čest a pověst.
/čl.17 odst.1 paktu; nedotknutelnost obydlí, listovní tajemství a tajemství dopravovaných zpráv jsou podle čl.31 Ústavy zaručeny bez omezení./

K tomu srovnej:

- Komplexní zákonná úprava ochrany před zasahováním do soukromého života a domova chybí. Jde o velmi složitou problematiku, která zasahuje od lékařského či advokátního tajemství přes regulaci vstupu do bytu bez souhlasu jeho uživatele až po otázky ochrany před zasahováním do soukromého života formou sledování, odposlouchávání, filmování, sledování pomocí televizní kamery atd.

Pokud jde o nedotknutelnost obydlí, platí i zde, pokud jde o úpravu provedenou tr. rádem, to, co bylo uvedeno v souvislosti s právem na svobodu a osobní bezpečnost /bod 4/.

Do této kategorie patří i vyžadování různých informací o občanech bez jejich vědomí a aniž by byli se získanými informacemi seznámeni a měli možnost jejich eventuální nesprávnost vyvracet, dále pak vyžadování informací /zaměstnavatelskými organizacemi, správními orgány/ o soukromých záležitostech pracovníka či účastníka správního řízení, o jeho příbuzných apod., aniž by byla dána věcná souvislost těchto informací s výkonem práce atd.

- Poštovní a telekomunikační tajemství jsou upravena příslušnými zákony, jde především o záruky jejich dodržování /pokud jde o trestní řízení, platí i zde to, co bylo uvedeno shora/.

- Proti útokům na čest a pověst chrání občana ustanovení § 11 a následně občanského zákoníku /pokud jde o pracovní posudky, ustanovení § 60 zákoníku práce/ a ustanovení § 206 tr.zákona /tr.čin pomluvy/. Jde především o to, aby ochrana byla účinně poskytována /otázkou je např. zákon o sankcích podle občanského zákona jsou dostatečně účinné/.

- Trestné činy spočívající v porušení těchto práv stíhá prokurátor z úřední povinnosti, nejsou tedy tzv. soukromí žalobci a občan se proti názoru orgánu trestního řízení nemůže domoci toho, aby trestní řízení bylo zahájeno. /To platí pro československé právo všeobecně./

8/ Každý má právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství

/čl.18 paktu; svoboda vyznání podle čl.32 Ústavy/

Jde tu nejen o svobodu všeobecného smýšlení /ideového, filozofického, náboženského vyznání či přesvědčení/, ale též o mínění o určitých konkrétních otázkách. Ze všeobecného smýšlení vychází i svědomí jako právní vědomí /druh sebekontroly lidského jednání, ocenění vlastních činů/. Tato svoboda tvoří jeden ze základů svobody člověka vůbec.

K tomu srovnej:

- Toto právo zahrnuje nejen právo mít /vnitřně/ určité přesvědčení atd., ale i právo s tímto přesvědčením netajit bez strachu z nepříznivých následků /na rozdíl od práva zastávat svůj názor podle čl.19 paktu/.

- Nělze vynucovat závazné prohlášení o určitém přesvědčení nebo o tom, že někdo určité přesvědčení nezastává /srovnej však text přísahy a slibu, jejich složením se vyžaduje projev oddanosti určitému filozofickému a politickému přesvědčení - např. u příslušníků ozbrojených sborů, pracovníků některých státních orgánů atd./.

- Chybí právní úprava umožňující náhradní službu osobám, které vzhledem ke svému přesvědčení a s ohledem na své svědomí odpírají vykonávat vojenskou službu se zbraní.

- Uvedené právo podle paktu zahrnuje v sobě "svobodu vyznávat nebo přijmout náboženství nebo víru podle vlastní volby a svobodu projevovat své náboženství nebo víru sám nebo společně s jinými, ať veřejně nebo soukromě prováděním náboženských úkonů, bohoslužbou, zachováním obřadu a vyučováním". Podle čl.18 odst.2 paktu o občanských a politických právech "svoboda projevovat náboženství nebo víru může být podrobena pouze takovým omezením, jaká předpisuje zákon a které jsou nutná k ochraně veřejné bez-

pečnosti, pořádku, zdraví nebo morálky nebo základních práv a svobod jiných". Oprávnění příslušného ústředního orgánu státní správy "povolovat" činnost církví a náboženských organizací se vyvozovala z ustanovení § 2 /nyní již neplatného/ zákona č.217/1949 Sb., podle něhož je úkolem Státního úřadu pro věci církevní "dbát o to, aby se církevní a náboženský život vyvíjel v souladu s ústavou a zásadami lidově demokratického zřízení"; jde ovšem jen o úpravu organizační /kompetenční/, hmotně-právní úprava chybí a nejsou proto ani stanovena kritéria, podle nichž by se posuzovalo, zda činnost církve nebo náboženské společnosti "povolena" být má či nemá. Zákon č.218/1949 Sb. zrušil všechny závazky přispívat na věci církevní atd., a současně stanovil, že stát poskytuje osobní požitky duchovním církvi a náboženských společností, avšak jen ve stanovených mezech a za podmínky, že duchovnímu byl dán k jeho činnosti státní souhlas /podmínky poskytování tohoto souhlasu nejsou stanoveny/.

Pakt tedy zavádí změny zcela zásadního významu, které by měly být vyjádřeny novou zákonou úpravou.

S tím souvisí i otázka přehodnocení obsahu skutkové podstaty zneužívání náboženské funkce podle § 101 zákona tr. a skutkové podstaty tr. činu maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi podle § 178 tr. zák., popř. jejich vykladu a aplikace.

9/ Každý má právo zastávat svůj názor bez překážky a právo na svobodu projevu /čl.19 paktu; svoboda projevu včetně svobody slova a tisku podle čl.28 Ústavy/

V tomu srovnej:

- Frávo zastávat svůj názor bez překážky navazuje na svobody uvedené pod bodem 8; podle paktu nemůže být nijak omezováno /omezením jsou pouze práva jiných podle paktu/. Určité přesvědčení, i když je navenek projevováno ve formě názoru, nesmí být důvodem diskriminace nebo privilegií ve směru respektování a zajištění práv zaručených paktem /čl.2 odst.1 paktu/; nesmí mít také za následek nerovnost /diskriminaci, privilegia před zákonem - čl.26 paktu, čl.20, odst.1 Ústavy/.

Přesvědčení /názor/ nesmí být tedy důvodem diskriminaci /privilegií/ při přijímání do zaměstnání, při rozvazování pracovního poměru ze strany zaměstnavatelské organizace, při rozhodování o právech a povinnostech občanů v soudním či správním řízení apod. Zastávání /nezastávání/ určitého názoru nemůže být tedy důvodem rozvázání pracovního poměru výpověďí danou organizací podle § 46 odst.1 písm.e zák.práce /nemůže jít o předpoklad nebo požadavek pro výkon práce/, důvodem nepřijetí na střední nebo vysokou školu, neposkytnutí cestovního dokladu, nepřidělení bytu, nepovolení držet zbraň /loveckou či jinou/, důvodem diskriminace při řešení věcí manželských či rodinných apod.

- Svoboda projevu zahrnuje podle čl.19 odst.2 paktu o občanských a politických právech svobodu vyhledávat, rozšiřovat a přijímat informace a myšlenky všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať ústně, písemně nebo tiskem, prostřednictvím umění nebo jakýmkoliv jiným způsobem; omezení těchto práv mohou být stanovena pouze zákonem. Z tohoto hlediska je třeba posoudit zejména, jsou-li nutná k respektování práv nebo pověsti jiných, ochraně národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku nebo veřejného zdraví nebo morálky /čl.19 odst.3/.

- Se svobodou projevu v tomto pojetí úzce souvisí právo každého účastnit se kulturního života atd. ve smyslu čl.15 paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

- Platná právní úprava je v ČSSR založena na těchto základních zásadách a/ organizace

1. Československá tisková kancelář je monopolním zpravodajským orgánem ČSSR. Je to státní organizace, jejímž úkolem je mj. obstarávat a zpracovávat politické, hospodářské, kulturní, sportovní aj. zpravodajství slovem i obrazem z ČSSR i ze zahraničí, dodávat na základě smluv zpravodajský materiál tisku atd./zák.č.123/1965 Sb. v platném znění/.

2. Československý rozhlas je monopolní státní organizací pro vytváření a šíření rozhlasových pořadů; jeho činnost je založena na politice

KSČ /zákon č.17/1964 Sb./.

3. Československá televize je státní organizace s monopolním právem vytvářet televizní programy; její činnost je založena na politice KSČ /zákon č.18/1964 Sb./.

4. Periodický tisk /noviny,časopisy atd./ mohou vydávat politické strany,dobrovolně společenské organizace,státní orgány,vědecké,kulturní a hospodářské instituce a jiné organizace k plnění svých společenských úkolů. Oprávnění vydávat periodický tisk vzniká registrací /t.j. vydáním povolení státním orgánem/, toto povolení nemá být vydáno,nejsou-li dány "záruky,že periodický tisk bude plnit své společenské poslání" /podrobnejší podmínky nejsou prováděcími předpisy stanoveny/. Registrace pozbude platnosti a oprávnění vydávat periodický tisk zanikne,"nastane-li do datečné skutečnost,pro kterou by nebylo možno registraci provést",kromě toho mohou státní orgány proti vydavateli použít jiných sankcí. Možnost soudního přezkoumání těchto rozhodnutí správních orgánů byla v r.1969 zrušena./Zákon o periodickém tisku a ostatních hromadných informačních prostředcích č.81/1966 Sb. ve znění dosud platného zákona o některých přechodných opatřeních v oblasti tisku a ostatních hromadných informačních prostředků č.127/1968 Sb. a zákonného opatření PFS č.99/1969 Sb./.

Podmínkou registrace je okolnost,že vydávání tisku je "plánovitě zabezpečeno po stránce materiálně-technické,finanční a hospodářské";vznikne-li později stav,že tato podmínka není splněna,je to důvodem zániku oprávnění. Polygrafický průmysl /tiskárny atd./ je v rukou státu,stát rozhoduje o přidělu papíru vydavateli a tak ovlivňuje nejen rozsah nákladu,ale i samu existenci určitých novin atd.

Vydavatelé mohou rozšiřovat svůj periodický tisk přímo nebo prostřednictvím příslušné monopolní státní organizace /Poštovní novinová služba/.

5. Knihy,hudebniny a jiné neperiodické publikace mohou vydávat jen určité organizace,jímž bylo státem poskytnuto vydavatelské oprávnění; ke zřízení vydavatelského podniku je třeba zvláštěho povolení, podmínky vydání /odepření/ těchto povolení nejsou stanoveny.

K rozšíření neperiodických publikací je třeba státního povolení,pokud nejde o publikace rozšiřované tím,kdo je podle vydavatelského oprávnění sám vydal./Zák.č.94/1949 Sb. v platném znění,prováděcí předpisy/.

Film /zpravodajský i umělecký/ je v rukou státu,a to pokud jde o výrobu,dovoz i promítání. Ústřední ředitel čs.filmu je oprávněn vydávat předpisy na úseku kinematografie,zejména směrnice pro provoz kin národních výborů a veřejné promítání v nich /vládní nařízení č.3/1962 v platném znění/.

7. Veškeré divadelnictví řídí jednotně stát. Stát zřizuje a provozuje vlastní divadla a povoluje zřizování jiných divadel /pouze socialistickým právním osobám/,dále povoluje představení mimo sídlo nebo oblast působení divadla,představení mimo provoz divadla,veřejná ochotnická divadla /mohou být pořádána jen určitými organizacemi/ atd. Podmínky pro vydání i nevydání/ povolení nejsou stanoveny. /Divadelní zákon č.55/1957 Sb. a prováděcí předpisy./

8. Koncertní a jinou hudební činnost řídí stát prostřednictvím svých orgánů a organizací. Soubory hudebníků mohou zřizovat jen speciálně k tomu právně státní organizace,soubory lidových hudebníků,provozujících hudbu především jako zájmovou činnost mohou zřizovat jen určité organizace na základě povolení státního orgánu /kritériem je mj. "potřebná ideová a umělecká úroveň"/./Zák.č.81/1957 Sb., vyhl č.112/1960 Sb.aj./

9. Pořádání estrádních nebo artistických produkcí a podniků lidové zábavy /lidové slavnosti,taneční zábavy,lunaparky apod./ řídí stát prostřednictvím svých orgánů a speciálních organizací; k pořádání je třeba povolení státních orgánů. /Zák.č.82/1957 Sb./

10. Knihovny státních orgánů a organizací,společenských organizací, družstev atd. jsou uspořádány do jednotné soustavy knihoven. Posláním knihoven je "přispívat k věstrannému vzdělávání pracujících & duchu vědeckého světového názoru". Státní orgány sledují a kontrolují činnost knihoven v tomto směru,aby jejich "činnost" svým ideovým obsahem" odpovídala potřebám socialistické společnosti".

11. Osvětová činnost je na všech stupních územního uspořádání státu řízena pomocí jednoho plánu osvětové činnosti, který schvaluje příslušné státní orgány. Osvětová zařízení zřizují státní orgány /národní výbor/, společenské organizace sdružené v Národní frontě, JZD a složky ozbrojených sil. Pořádání jednotlivých osvětových akcí povolují státní orgány /zák. č. 52/1959 Sb./.

b/ cenzura

Zatímco Ústava 9. května z roku 1948 předběžnou cenzuru výslově zakazovala, Ústava z r. 1960 o ní nemá výslovné ustanovení.

1. Hromadné informační prostředky/periodický tisk, agenturní zpravodajství, zpravodajské a ostatní publicistické části rozhlasového a televizního vysílání a zpravodajský film, zvukové a obrazové záznamy používané k pravidelné informovanosti veřejnosti o událostech, jevech, faktech a názezech v ČSSR nebo v zahraničí/jakož i jiné veřejné publikaci prostředky a veřejná činnost kulturních a osvětových zařízení podléhaly podle ust. § 17 tiskového zákona č. 81/1966 Sb. státní kontrole z toho hlediska, aby obsah informací nebyl v rozporu se zájmy společnosti. Jestliže informace obsahovala skutečnost tvůrící předmět státního, hospodářského nebo služebního tajemství, mohl příslušný státní orgán uveřejnění popř. rozšířování informace pozastavit /takové rozhodnutí podléhalo o přezkoumání soudem/, byl-li obsah informace v rozporu s jinými zájmy společnosti, státní orgány měl na to ředitelstvem redaktora a vydavatele upozornit.

Zákonem č. 84/1968 Sb. bylo tato ustanovení zrušeno a bylo výslovně stanoveno, že "cenzura je nepřípustná", ust. § 17 tiskového zákona od té doby platí v tomto novelizovaném znění:

Zákonem č. 127/1968 Sb. o některých přechodných opatřeních v oblasti tisku atd. /který je v platnosti již 16 let/ bylo stanoveno, že

- účinnost § 17 tiskového zákona v novelizovaném znění se pozastavuje, toto ustanovení tedy zůstalo platnou součástí československého právního řádu, nelze však podle něho postúpat, a zásady, že "cenzura je nepřípustná", se nelze v praxi dovolávat:

- příslušný státní orgán prostřednictvím svých zmocnenců zajišťuje, aby v hromadných sdělovacích prostředcích nebyly zveřejňovány informace, které obsahují skutečnosti, jež jsou v rozporu s důležitými zájmy vnitřní nebo zahraniční politiky státu: zveřejnění nebo jiné rozšířování takové informace je příslušný státní orgán nebo jeho zmocněnec povinen pozastavit /soudní kontrola připuštěna není/;

- svoboda zveřejňování výsledků vědecké a umělecké tvorby není touto úpravou dotčena.

Již v červnu 1970 bylo z nejvyššího místa prohlášeno, že od září 1969 bylo možno od této předběžné kontroly upustit a "odpovědnost přenést plně na ředitelstvá, tekže dnes /1970/ prakticky žádná cenzura v ČSSR neexistuje": sdělovací prostředky se totiž "v rozhodující většině stály opět politickomocenským nástrojem politiky strany /KSČ/ a státu" a "vedením redakcí byli pověřeni lidé, kteří podporují nový kurs politiky strany /KSČ/". /Rudé právo 27.6.1970/. Právní úprava však dosud změněna nebyla.

2. Pokud jde o neperiodické publikace, může vláda podle ust. § 5 zák. č. 127/1968 Sb. stanovit povinnost organizacím a orgánům, kterým byla uděleno vydavatelské oprávnění, tak, aby v rámci své vydavatelské činnosti zajistily, že nebudou narušovány důležité zájmy vnitřní a zahraniční politiky státu: obdobně může stanovit povinnost podnikům polygrafického průmyslu nebo jiným organizacím při výrobě tiskovin, na které se nevztahuje zák. č. 94/1949 Sb.. Podrobněji nebyly prováděcí předpisy stanoveny. Také zde platí, že svoboda zveřejňování výsledků vědecké a umělecké činnosti není touto úpravou dotčena.

3. Pořadatelé veřejných koncertních a jiných hudebních produkcí, veřejných produkcí estrádních a artistických, podniků lidové zábavy, veřejných divadelních představení mimo oblast působení nebo mimo provoz divadla a pořadatelé veřejných představení ochotnických, výstav, přednášek a veřejných filmových představení mimo provoz stálých kin jsou povinní vyžádat si předem povolení příslušného státního orgánu, a to i tehdy, je-li obsah produkce prováděn mechanickými, optickými nebo jinými technickými

zařízeními.

Při rozhodování o povolení má státní orgán přihlédnout především k tomu, zda "ideová a umělecká úroveň produkce odpovídá požadavku soustavného zvyšování úrovně produkci".

Pracovník pověřený příslušným orgánem vykonává dozor nad průběhem produkce a je oprávněn během produkce ji přerušit /srovnej výhl.č.99/1957 Ú.1/.

Schválení dramaturgického plánu divadla zahrnuje v sobě povolení provozovat divadelní díla v něm obsažená: způsob a podmínky schválení provozní předpisů neupravují.

c/ postavení pracovníků tisku atd.

1. Podle ustanovení § 22 tiskového zákona č.81/1966 Sb. platí, že výměna informací mezi ČSSR a ostatními státy je svobodná, této výměny nemůže být zneužíváno k ohrožování cti a práv čs. občanů a jejich socialistického soužití ani k ohrožování zájmů socialistického státu a společnosti nebo rozvoje mírové spolupráce. Dovoz a rozšiřování zahraničního periodického tisku atd. příslušný státní orgán zakáže, porušuje-li jejich obsah zákonem chráněné zájmy společnosti nebo mezinárodní dohody /§23 citovaného zákona/. Způsob vyslovení a publikace tohoto zákazu není stanoven. Srovnej k tomu skutkovou podstatu přečinu podle § 5 písm.a/zák. č.150/1969 Sb. /dovoz zahraničního tisku ve větším množství, filmu nebo fotografického záznamu, jejichž dovoz je zakázán, anebo rozšiřování těchto věcí/.

2. Rozšiřování neperiodických publikací dovezených z ciziny řídí příslušný státní orgán.

3. Vývoz a dovoz filmu a televizních záznamů je vyhrazen příslušným státním organisačím /vyhláška č.31/1967 Sb./.

4. Jen prostřednictvím příslušné organizace je dovoleno realizovat autorská práva v cizině /cizinci v ČSSR/, uskutečňovat zahraniční styky v oboru koncertní a jiné hudební činnosti atd.

d/ přímý vliv pracujících na státní a jiné kulturní organizace

Chybí právní úprava, která by pracujícím - jimž podle Ústavy patří veškerá moc ve státě - umožňovala přímo ovlivňovat činnost zejména státních organizací jako rozhlasu, televize, filmu, Poštovní novinové služby, divadel, organizací v oboru hudby apod., a tak působit na zaměření, kvalitu a rozsah programů, organizační uspořádání, personální a technické vybavení atd. /v oboru rozšiřování tisku a neperiodických publikací na včasnost a dostatečný rozsah dodávek publikací atd./.

- Skutkové podstaty některých přečinů a trestních činů jsou formulovány natolik obecně a za použití tak nevymezených pojmu, že občané nemohou mít jistotu, že se projevením určitého názoru nedopouštějí jednání právně zakázaného. Táková jistota je však nezbytnou podmínkou uvědomělého postoje občana v každém státě, tím spíše pak ve státě socialistickém: v oblasti hromadných sdělovacích prostředků je pak při eventuelní neexistenci předběžné cenzury základem jejich činnosti vůbec. Bylo by proto třeba rozšířit sféru základních zájmů společnosti /ochrana republikánského zřízení, správa státu atd./ od sféry svobodného projevu názorů, svobody myšlení, svědomí a vyznání atd. v tom směru je třeba upravit I. hlavu zvláštní části trest.zák., zejména §§ 98 -- 104 a 112.

IO/ Právo na pokojné shromážďování /čl.21 paktu o občanských a politických právech: podle čl.28, odst.1 Ústavy je zaručena svoboda shromážďovací a svoboda pouličních průvodů a manifestací/.

Podle paktu výkon tohoto práva nesmí být žádným způsobem omezován, s výjimkami, jež stanoví zákon a jež jsou nutné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejného pořádku, ochrany veřejného zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.

K tomu srovnej:

- Základní právní úprava regulující veřejná shromáždění zná pouze povinnost ohlašovací: ke konání shromáždění tedy není nikdy třeba předchozího povolení /zákon č.68/1951 Sb., vyhláška č.320/1951 Ú.l./. Podle výkladu ministra vnitra /směrnice z 20.12.1951 intimovalé pod č.969/1951

Sbírky oběžníků pro KNV/ mohou státní orgány vyslat do shromáždění své zástupce, kteří mohou shromáždění rozpustit, dojde-li v něm k protizákonnému událostem nebo nabude-li takového rázu, že by jím mohlo být ohroženo lidově demokratické zřízení nebo veřejný pokoj a řád /tento výklad byl založen při nedostatku jiné právní úpravy na tom, že lze přímo aplikovat ustanovení §24 odst.1 Ústavy 9.května/.

- Zákonem č.126/1968 Sb. o některých přechodných opatřeních k upevnění veřejného pořádku, který je dosud v platnosti /§ 1/, bylo stanoveno, že příslušný státní orgán může zakázat, po případě rozpustit veřejné shromáždění, manifestaci a průvod, jestliže zaměření nebo průběh takového veřejného shromáždění by mohl narušit důležité zahraničně-politické zájmy státu, jestliže by konání veřejného shromáždění bylo v rozporu se zákonem, bylo zaměřeno proti socialistickému řádu nebo by jinak ochromilo veřejný pořádek.

- Služební zákon směrující k rozpuštění veřejného shromáždění, manifestace nebo průvod provádí útvar Sboru NB na základě rozhodnutí příslušného státního orgánu /NV/. Bez tohoto rozhodnutí může služební zákon provést, pokud účastníci veřejného shromáždění, manifestace nebo průvodu páchají trestný čin, přečin nebo přestupek: o služebním zákonu vyrozumí neprodleně NV /§ 40/1974 Sb./.

I zde platí to, co bylo řečeno obecnosti skutkových podstat přestupek, přečinu a trestných činů. Zvláštní pozornost vyžaduje výklad skutkové podstaty trestného činu výtržnictví podle § 202 tr.z.

II/ Každý má právo na svobodu sdružovat se s jinými i právo zakládat na ochranu svých zájmů odborové organizace a přistupovat k nim

/čl.22 paktu o občanských a politických právech, dále čl.8 paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech:srovnej čl.5 Ústavy upravující postavení dobrovolných společenských organizací/.

výkon tohoto práva nesmí být podle paktu žádným způsobem omezován. Výjimkou jsou omrzání, jež jsou stanovena zákonem a jež jsou nutná v demokratické společnosti v zájmu národní nebo veřejné bezpečnosti, veřejného pořádku, ochrany veřejného zdraví nebo morálky nebo práv a svobod jiných.

K tomu srovnej:

- československý právní řád rozlišuje zejména:

a/ Dobrovolné organizace, jako je organizace žen, organizace mládeže, tělovýchovné a sportovní organizace, kulturní, technická a vědecká sdružení: ke vzniku organizace je třeba, aby příslušný státní orgán schválil jejich organizační řád /podmínky nejsou stanoveny/.

b/ Spolky vzniklé před 1.říjnem 1951 se mají přeměnit v organizace, včlenit se do nich apod., mohou být také rozhodnutím státního orgánu rozpuštěny, jestliže podle názoru státního orgánu jejich existence "výstavbě socialismu nepomáhá nebo ji dokonce brzdí".

/Zákon č.68/1951 Sb., vvhlc.č.320/1951 Ú.l., existence některých dobrovolných společenských organizací je založena přímo na zákoně - např. Československý červený kříž, organizace v oboru myslivosti, rybářství, brannosti atd./

c/ Na odborové organizace se nyní úprava týkající se dobrovolných organizací nevztahuje /zák.č.74/1975 Sb./. Ke vzniku odborových organizací tedy není třeba povolení atd. /"de o sféru právem neupravenou/.

d/ Zákon č.68/1951 Sb. se nevztahuje ani na politické strany. Jejich postavení tedy není po zrušení zák.č.128/1968 Sb. o Národní frontě, zákonem č.146/1970 právně upraveno.

e/ Postavení církví a náboženských společností je upraveno zvláštními předpisy.

- Stát pečuje o rozvoj organizací, vytváří příznivé podmínky pro jejich činnost a růst a dbá, aby se život v nich v souladu s Ústavou a se zásadami lidově demokratického zřízení /§ 4 zák.68/1951 Sb./. Právo státního orgánu rozpustit organizaci se vyvozovalo přímo z ústavy /§24 Ústavy 9.května/. /podrobná úprava chybí./

- Podle ustanovení § 2 zák.126/1968 Sb. o některých přechodných opatřeních k upevnění veřejného pořádku, jež je dosud v platnosti, orgán státní správy zastaví činnost dobrovolné organizace na dobu nejvýše tří měsíců, popř. organizaci rozpustí, jestliže její činnost směřuje proti Ústavě ČSSR, proti samostatnosti a celistvosti státu, proti socialistické hospodářské soustavě, mírovému soužití mezi národy nebo proti důležitým zahraničně politickým zájmům státu: učiní tak též, jestliže organizace je jinak v rozporu se zásadami nebo sestanovami, pokud nebude zjednána náprava ve stanovené lhůtě a nelze-li nápravy dosáhnout opatřeními podle jiných právních předpisů. Možnost soudního přezkoumání takového rozhodnutí byla zrušena zákonem o opatřeními předsednictva Federálního shromáždění č.99/1969 Sb.

Tato právní úprava je dnes aplikována.

Např. ministerstvo vnitra ČSR rozhodlo dne 19.7.1984 /č.j. VS/1 -8022 /84/ podle § 2 odst.1 zákona č.126/1968 Sb. tak, že se zastavuje na dobu "tří měsíců činnost Svazu hudebníků se sídlem v Praze a působnosti na území ČSR, jehož stanovy byly schváleny rozhodnutím ministerstva vnitra ČSR dne 16.12.1969 upr. č.j.VS/3-1397/69. Odkladný účinek odvolání se podle § 55 odst.2 zákona č.71/1967 Sb. vylučuje. Ve stanovené tříměsíční lhůtě, tj. do 19.10.1984, je Svaz hudebníků povinen provést následující opatření:

- zabezpečit důslednou realizaci dříve přijatých opatření ÚV SH, včetně optření revizních orgánů SH týkajících se ukončení činnosti Jazzových sekcí, komisií pro jazzovou hudbu apod.

- zajistit řádnou majetkovou likvidaci všech zaniklých útvarů SH.

- zajistit s okamžitou platností jakoukoliv publikační a ediční činnost prováděnou všemi složkami a orgány SH:

- předložit návrh nového znění stanov SH v souladu s požadavky ministerstva kultury ČSR:

- informovat všechny vedení souborů, u nichž SH, resp. jeho složky, plnily funkci zřizovatele, o zastavení činnosti SH s tím, že tyto soubory nemohou vystupovat na veřejných hudebních produktech do doby, kdy funkci zřizovatele převezme se souhlasem příslušného ONV jiná společenská organizace:

- v termínu uloženém Výborem lidové kontroly ČSR provést opatření vyplývající z prověrky hospodaření SH, pobočka Praha a bývalá Jazzová sekce. Veškerá činnost SH a jeho organizačních složek je zastavona. V případě nesplnění uložených opatření ve stanovené lhůtě rozpustí ministerstvo vnitra Svaz hudebníků podle §2 odst.1, zák.č.126/1968 Sb."

Tento zásah směřuje v prvé řadě ke zrušení Jazzové sekce SH /člena Mezinárodní jazzové federace při Hudební radě UNESCO/, která sdružovala zájemce o tento druh hudby: uplatňuje se zde patrně i tzv. princip duplicity /zájemci o jazz mohou být členy nově zřízené České jazzové společnosti, která je složkou české hudební společnosti/. Svaz hudebníků nebylo po r.1970 povolenо uskutečnit sjezd, tj. zasedání nejvyššího orgánu společenské organizace.

Ačkoli se Svaz hudebníků vynasnažil podmínkám vyhovět, byl ministerstvem kultury ČSR k 22.10.1984 zrušen a rovněž jeho odvolání a žádost o přezkoumání ke generální prokuratuře bylo zamítнуto.

- Výkonné orgány státu v praxi aplikují teorii nepřípustné duplicity, podle níž lze odmítnout registraci nebo zakázat činnost organizace, jestliže má podle jejich názoru předmět činnosti obdobný s předmětem činnosti jiné organizace.

- V praxi se projevuje tendence vytvářet z dobrovolných a společenských organizací svého druhu nucené svazky: určitá práva příslušející obecně občanům se jim totiž poskytuje jen tehdy, jsou-li členy určité společenské organizace /nejde o faktické výhody, k jejichž dosažení se právě občané sdružují/. Jako příklad lze uvést, že ZV ROH reprezentuje všechny pracující organizace, i když členy ROH nejsou, monopolní organizace tvůrcích pracovníků vydávají různá právně relevantní stanoviska /ve věcech daňových, bytových, autorských apod./, v určitých organizacích musí být organizováni zájemci o myslivost, radioamatérskou činnost, kybernetikou apod./jinak jim nelze poskytnout potřebná veřejněsprávní opráv-

nění/, na členství v ROH je vázána možnost uzavřít pojištění odpovědnosti za škody způsobené při výkonu povolání /popř. jiné druhy pojištění na členství v jiných organizacích atd./

12/ Právo a možnost podílet se bez jakýchkoliv rozdílů uvedených v čl.2 paktu o občanských a politických právech a bez neodůvodněných omezení na vedení veřejných věcí/čl. 25 paktu/.

Jde tu o realizaci zásad vyjádřených podrobně v československých ústavních předpisech, zejména čl.2 a 3 Ústavy /veřejná moc patří pracujícímu lidu, zastupitelská soustava, odvození pravomoci ostatních orgánů státu od pravomoci zastupitelských sborů, volební právo/ a ustanovení čl.1 a 2 ústavního zákona č.143/1968 Sb. /zvláště princip socialistické demokracie/.

Kromě této celkové problematiky k tomu srovnej:

- Chybí právní úprava, jež by občanům zajišťovala úplnou informovanost o činnosti státu ve sféře politické i hospodářské /publikace podrobných státních rozpočtů a státních závěrečných účtů a dalších dokumentů vyjadřujících skutečný stav věcí atd., právo na přístup k neveřejným podkladům a dokumentům atd./.

- Čl. 25 paktu se vztahuje i na výkon správy v jednotlivých územních částech státu a navozuje potřebu rozpracování problematiky místní samosprávy /srovnej závěry semináře OSN konaného na téma "Účast občana v místní správě jako nástroj pokroku v oblasti lidských práv", Budapešť červen 1966/

13/ Všichni jsou si před zákonem rovni a mají právo na stejnou ochranu zákona bez jakékoli diskriminace/čl.26 paktu o občanských a politických právech: podle čl.20 Ústavy mají všichni občané rovná práva a rovné povinnosti a mají jim být vytvářeny stejné možnosti a stejné příležitosti ve všech oborech života společnosti/. Též čl.2 odst. 2 paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

K tomu srovnej:

- Podle citovaného článku má zákon zakázat jakoukoliv diskriminaci a zaručit všem osobám stejnou a účinnou ochranu proti diskriminaci z jakýchkoliv důvodů, např. podle rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného přesvědčení, národostního nebo sociálního původu, majetku a rodu. Ústava ČSSR sice v čl.20 proklamuje absolutní rovnost občanů, v konkrétních zákonech však tato zásada nebyvá výslově vyjádřena, což může vést k tomu, že jednotlivá obecněji formulovaná ustanovení mohou být státními orgány interpretována diskriminujícím způsobem /formou diskriminace je i poskytování privilegií/: totéž platí i pro práci organizační, zejména jakožto organizací zaměstnavatelských. Uvedená zásada musí proto nalézt svůj výraz již ve fázi legislativních prací.

14/ Práva etnických, náboženských nebo jazykových menšin /čl.27 paktu o občanských a politických právech/.

K tomu srovnej:

- Nebyly vydány provádějící zákony předvídané ústavním zákonem č.144/1968 Sb. o postavení národností v ČSSR, takže zásady ústavního zákona v podstatné míře ani nemohou být prakticky realizovány.

15/ Právo na práci /čl.6 paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech: čl. 19/2 Ústavy/.

K tomu srovnej:

- Chybí právní úprava, která by každému zaručila právo na příležitost vydělávat si na živobytí svou prací, kterou si svobodně vybere nebo přijme, a to bez jakékoliv diskriminace vzhledem k rase, barvě, pohlaví, jazyku, náboženství, politickému nebo jinému smýšlení, národostnímu a sociálnímu původu, majetku, rodu nebo jinému postavení /čl.2 odst.2paktu/. Postup upravený v ustanovení § 5 vládního nařízení č.92/1958 Sb./popř. v předpisech o sociálním zabezpečení/ nepostačuje, protože občan nemá ani jinou právní možnost domáhat se rozhodnutí, že nebyl do zaměstnání přijat z diskriminujících důvodů. Skutečnost, že k takové nepřípustné

diskriminaci běžně dochází, potvrzuji např. i novinové inzeráty, v nichž se oznamuje volné pracovní místo s tím, že uchazeč musí kromě kvalifikačních, věkových a jiných předpokladů splňovat i tzv. kádrové předpoklady, čímž se rozumí členství v KSČ /jindy se vyžaduje "politická angažovanost" apod./, jakož i další požadavky politické povahy.

- Úprava rozvazování pracovního poměru ze strany organizace nevyhovuje, pokud je v rozporu s pakty o lidských právech a s Ústavou vykládána tak, že důvodem výpovědi atd. jsou i okolnosti, které nemají s výkonem práce žádnou věcnou souvislost.

- Chybí právní úprava, která by zajišťovala "stejnou příležitost pro všechny dosáhnout v zaměstnání povýšení na odpovídající vyšší stupeň, přičemž nebudou uplatňována jiná kritéria, než délka zaměstnání a schopnosti" /čl. 7 písm.c/ paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech/

- Formulace čl. 19 odst.2 Ústavy o povinnosti pracovat by mohla být vykládána také tak, že je v rozporu se zákonem nucené práce podle čl.8 odst. 3 paktu o občanských a politických právech.

16/ Právo na stávku /čl.8 odst.1 písm. d/ paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech/

K tomu srovnej:

- Právo na stávku má být podle paktu vykonáváno v souladu se zákony státu. Zákon o právu na stávku a jeho realizaci však dosud vydán nebyl.

- Některá ustanovení právních předpisů, např. zákoníku práce /o pracovní kázni/ a předpisů trestních /§ 8 zák.č.150/1969 Sb. o přečinech aj./ mohou vyvolávat dojem, že stávka je právním deliktem: nejsou vyřešeny související otázky pracovně právní, v oboru sociálního zabezpečení atd., také však v oboru náhrady škody /§ 175 odst.3 zák.práce/. Třeba dodat, že již na VJF.zasedání generální rady Světové odborové federace, konaném v prosinci 1954 ve Varšavě, byla jednomyslně přijata Charta odborových práv, podle níž je právo na stávku základním právem pravujících a organizování stávky, účast na stávce atd. nesmí být důvodem jakýchkoliv represivních opatření.

17/ Právo na vzdělání /čl.13 paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, též čl. 24 Ústavy/

K tomu srovnej:

- výběr studentů prováděný v rámci přijímacího řízení na střední, vysoké a jiné školy podle platných předpisů omezuje realizaci obecně zaručeného práva na vzdělání jen na osoby ke studiu přijaté: mimo to ani neposkytuje záruku, že nebude docházet k diskriminaci /poskytování výhod/ v rozporu s čl.2 odst.2 paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

Studium na středních a vysokých školách není otevřeno všem, kteří o ně projeví zájem, nýbrž je podmíněno kládny rozhodnutím příslušného státního orgánu v přijímacím řízení. Přitom se v právních předpisech uvádí, že uchazeči mají být přijímáni nejenom podle svých schopností, vědomostí, zájmů a zdravotního stavu, ale i v souladu s potřebami socialistické společnosti/srovnej např. § I vyhlášky ministra školství ČSR č.95/1984Sb. a přijímání ke studiu na středních školách/ tyto potřeby společnosti však ve své konkrétní podobě nejsou známy, což v praxi umožnuje libovolné rozhodování, zvláště když veřejná kontrola přijímacího řízení není dovolena.

18/ Svoboda vědeckého výzkumu a tvůrčí činnosti /čl.15 odst.3 paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech/

K tomu srovnej:

- Formulace čl.16,odst.1 Ústavy, že "veškerá kulturní politika v Československu, rozvoj vzdělání, výchova a vyučování jsou vedeny v duchu vědeckého světového názoru, marxismu-leninismu", by mohla vyvolávat dojem, že toto ustanovení je v rozporu se závazkem podle čl.15 odst.3 paktu a se svobodami a právy zaručenými paktem o občanských a politických právech.

- Protože vědecký výzkum se uskutečňuje především v rámci vysokých škol a akademíí věd, třeba uvážit, zda požadavkům svobody vědeckého výzkumu odpovídají právní úpravy prohlubující vliv státních orgánů na činnost vědeckých institucí /srovnej zejména zákonné opatření předsednictva Federálního shromáždění č.26/1970 Sb. a zákon č.91/1977 Sb., kterými se mění a doplňuje zákon č.54/1963 Sb. o Československé akademii věd:zákon č.39/1980 Sb. o vysokých školách/. S tím pak souvisí i celková problematika vzniku a zániku pracovního poměru vědeckých a vědeckopedagogických pracovníků atd., problematika publikace vědeckých děl apod.

Svoboda vědeckého výzkumu nemůže být respektována především proto, že stanovením koncepcí vědecké činnosti je pověřen ministr školství, přičemž za vypracování návrhu plánu rozvoje vždy odpovídá rektor vysoké školy /viz § 21 odst.2písm.b/ a § 23 odst.2písm.g/ zákona 39/1980 o vysokých školách/.

Obdobně je tomu i v tvůrčí oblasti /postavení a působnost tvůrčích svazů, kulturních fondů a různých orgánů a organizací působících v této oblasti, realizace autorských práv atd./.

19/ Československá republika se sice při hlasování o všeobecné deklaraci lidských práv ve valném shromáždění OSN v r.1948 zdržela hlasování, oba pakty se však na Deklaraci výslovne odvolávali, takže lze mít ve světle soudobého mezinárodního práva za to, že i ČSSR je význačná ustanovením čl. 15 Deklarace, podle něhož "každý má právo na státní příslušnost, nikdo nesmí být syrovine zbaben své státní příslušnosti ani práva státní příslušnost změnit".

V tomto světle by bylo třeba posoudit nynější velmi nejasnou a složitou úpravu státního občanství, zejména též pokud jde o oprávnění státních orgánů rozhodovat o odejmutí státního občanství /měla by být dána možnost pouze záruce státního občanství na základě skutečnosti přesné v zákoně stanovených, a to tak, aby nevznikal stav bezdomovectví a aby i jinak toto opatření odpovídalo pravidlům mezinárodního práva.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Dokument Charty 77 č. 8/1985

Dne 26.března 1985 se dožívá svých osmdesátých narozenin profesor dr. Václav Černý, český literární vědec a spisovatel. V první republice se u F.X.Šaldy habilitoval jako docent románských literatur na filosofické fakultě Karlovy univerzity, po válce se na univerzitě stává profesorem srovnávací a obecné literatury. Za války se Václav Černý zúčastnil protinacistického odboje, byl vězněn a za odboj vyznamenán. Byl členem české národní rady. Před válkou a ještě první roky po ní založil a redigoval jeden z dominujících časopisů české kultury, Kritický měsíčník. Profesor Václav Černý je autorem řady vědeckých studií z oboru literatury a filozofie a naposledy rozlehlého díla Pamětí, zahrnujícího čtyři desetiletí vývoje současných českých dějin a myšlení. Jeho vědecká cíla dosáhla zahraničního věhlasu a profesor Černý je čestným doktorem francouzských univerzit. Na počátku padesátých let byl Václav Černý vězněn a po propuštění z vazby byl vtlačen do ústraní. Kritický měsíčník byl zastaven, profesor Černý musel odejít z univerzity, byl též zbaven členství v organizaci spisovatelů. Navzdory těžkým omezením jeho vědecké práci a kulturnímu vlivu učinil v šedesátých letech významný objev Calderónových dramat, za což jej Královská španělská akademie odměnila čestným členstvím. Profesor Václav Černý je jedním z prvních signatářů Charty 77 a je jejím aktivním činitelem.

Jménení signatářů Charty 77 posíláme profesoru Václavu Černému pozdravný dopis tohoto znění:

Drahý pane profesore!

Ze srdce vám blahopřejeme k 80. narozeninám a cítíme radost, že s Vámi můžeme oslavit tak vzácné životní jubileum.

Jsme všichni v Charte 77, ať by se naše názory i třeba rozcházely, Vašimi obdivovateli a pro mnohé z nás by bylo ctí považovat se za Vaše

žáky, třebaže jste poslední desetiletí a až na krátkou vyjímkou ani v desetiletích předchozích žádnou katedru k dispozici neměl. Síla myšlenek nemusí být podepřena silou moci, aby mohla působit. Jste pro nás příkladem hrdého čeští, hluboké vzdělanosti, světového rozhledu a neutuchajícího tíhnutí ke svobodě. Vaše díla jsou inspirující nejen myšlenkově ale i jejich čeština je nevídání propracovaná, rozvinutá do hloubky a krásná, pravý náš rodny jazyk, na nějž díky Vašim knihám nemůžeme zapomenout a o něj nedbat. Vaše díla z poslední doby, esej O smyslu naší kultury, o Masarykově dědictví, Knížka o Babičce a zejména Vaše Paměti patří k tomu nejvzácnějšímu, co dnešní česká literatura má, a těší se zejména zájmu mladých lidí.

Váš život, drahý pane profesore, v nás vzbuzuje naději. Můžete si věřit stěžovat na nepřízen moci, a to jak v letech nacistické okupace, tak po roce 1948 i v letech sedmdesátých, moci, která Vás vyloučila z veřejného působení. A přece váš vliv nezaniká, spíše naopak: z čím větší "prokletosti" již Vás stíhá oficiálnita, promlouváte, tím je váš hlas slyšitelnější všude tam, kde chtějí slyšet pravdu a rádi se po ní. Ta Vaše neúnavná vůle uchovat si vše, co tvorí evropskou kulturu, nám vdechuje víru, že nikdo nežije nadarmo, kdo se sám svého života nevzdá. Vaše činnost a váš vliv nevstoupí do prázdné, jak by si to přáli neprátelé pravdy. Kultura trvá v kontinuitě generací a myšlenek, a Vy jste též jedním z významných mostů, které spojují národní minulost s přítomností. My, kteří se nechodláme vzdát vašeho dědictví a majíce Vás zapříklad, doufáme, že nic z toho, co jsme se od Vás naučili, neupadne do zapomenutí.

Váme Vás, pane profesore, rádi, ctíme Vás a jsme hrdi na to, že patříte ke společenství Charty 77, jejíž Frohlášení jste taky signoval a o jejíž práci jste se neprestal zajímat. Zvlášt bychom chtěli zdůraznit, že jste se přimkl k Chartě a chartistům, když její představitele postihlo největší pronásledování. Váš příklad, vážený pane profesore, rádě z nás umožnil dobré se orientovat ve složité situaci společenské i lidské. A spolu s jinými významnými osobnostmi byl jste pokaždé mezi prvními, kteří se nahlas, článkem nebo podpisem pod protest, zastali pronásledovaných.

Děkujeme Vám jménem signatářů Charty 77 za všechno, co velké a dobré jste učinil pro českou kulturu, pro český národ a jeho sebevědomé povědomí, pro sepětí české kultury a kulturou celoevropskou a pro náš jazyk: děkujeme Vám, že jste nám dal příklad svým životem a svou hlubokou vzdělaností, děkujeme Vám za všechno, čím se mohla obohatit naše znalost, naše mravnost i naše lásku k národu, z něhož pocházíme. Doufáme, že i činnost Charty 77, jejíž svobodomyslné poslání a vůle k pravdě, bude jednou hodnocena s vděčností, jakou cítíme my k Vám. A jestli tomu tak bude, vážený pane profesore, bude to i Vaši zásluhou.

Přejeme Vám, abyste byl zdrav a abyste se těšil z vlivu a významu, který váš život a Vaše dílo pro nás má.

V Praze dne 25. března 1985

Jiří Dienstbier
mluvčí Charty 77

Eva Kantúrková
mluvčí Charty 77

Petruška Šustrová
mluvčí Charty 77

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Sdělení VONS č. 426 /D.Kuch a J.Vanda pravomocně odsouzení/

Senát krajského soudu v Českých Budějovicích za předsednictví JUDr. Jaroslavy Krybusové zamítl dne 27. února 1985 ve veřejném zasedání odvolání ve věci Dalibora Kucha a Jiřího Vandy, kteří byli 14. ledna 1985 okrešním soudem v Českých Budějovicích uznáni vinými hanobením rasy, národa a přesvědčení podle § 198 b tr.z. a odsouzeni každý k pětiměsíčnímu nepodmíněnému trestu odňtí svobody /viz naše Sdělení č. 419/. Z rozsudku okrešního soudu vyplývá, že oba odsouzení zpívali hanlivou písň o likvidaci komunistů a při různých příležitostech vedli politické řeči zaměřené proti členům KSČ a kritizovali společenské zřízení v Československu. Rozhodnutím krajského soudu se stal tento rozsudek pravomocným.

Zastaváme názor, že trestní stíhání a věznění mladých lidí za tzv. protistátní písničku nebo za výrok proti KSČ, jimž často projevují svou

nespokojenost s veřejnými záležitostmi v zemi, je represí námírenou proti jakékoliv kritice společenských a politických poměrů. Proto je takový soudní postih nutno odmítnout s poukazem na svobodu slova, a to i tehdy, jde-li o projev primitivní či vulgární.

6.března 1985

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

xxxxxxxxxxxxxx

Sdělení VONS č. 427 /Lenka Marečková znova před soudem/

Předseda senátu okresního soudu v Písku JUDr. Milan Frišman nařídil na 13.března 1985 na 13.hodinu do čísla dveří 39 v 1.poschodi budovy okresního soudu v Písku hlavní líčení v trestní věci proti Lence Marečkové, jednadvacetileté zaměstnankyni dopravního podniku Metro.Jak jsme již oznamili-viz naše sdělení č.411-byla Lenka Marečková dne 8.lodna 1984 od souzena okresním soudem v Písku k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku s podmíněným odkladem na dva roky pro trestné činy hanobení republiky a jejího představitele a hanobení státu světové socialistické soustavy a jejího představitele.Takto tehdy posuzoval recitaci pásma jejích vlastních veršů na literárním úterku v Klubu mladých autorů v Písku.Krajský soud v Českých Budějovicích tento rozsudek potvrdil.Ministr spravedlnosti Antonín Kašpar podal však 5.října 1984 stížnost pro porušení zákona, kterou nejvyšší soud ČSR projednával dne 15.ll.1984.V senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Dojčárové a přísedících JUDr. Pavla Jandy a JUDr. Václava Mrzény rozhodl, že rozsudkem okr.soudu v Písku z 8.února 1984 byl porušen zákon ve prospěch obviněné, rozsudek okresního soudu zrušil a okresnímu soudu nařídil, aby vo věci jednal znova s tím, že obviněná recitaci svých básní naplnila skutkovou podstatu tr.činu pobuřování podle §100 odst.1,písm.a/ a c/ tr.zák..Tento právní názor nejvyššího soudu je pro okresní soud závazný a Lenco Marečkové hrozí nyní trest odnětí svobody od šesti měsíců do tří let.

Dlouhodobé pronásledování Lenky Marečkové považujeme za flagrantní porušení práva na svobodu slova a za útok proti svobodné umělecké tvorbě.

7.března 1985

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

xxxxxxxxxxxxxx

Sdělení VONS č.428 /Odsouzení Lenky Marečkové/

Senát okresního soudu v Písku za předsednictví JUDr. Milana Frišmana odsoudil dne 13.března 1985 jednadvacetiletou zaměstnankyni dopravního podniku Metro Lenku Marečkovou pro trestný čin pobuřování podle §100, odst.1,písm.a/ a c/ tr.zák. k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání sedmi měsíců v I.nápravně výchovné skupině.Dva měsíce z toho již Lenka Marečková odpykala ve vazbě.Prokurátor ani obviněná se nevyjádřili, podají-li v zákoně lhůtě odvolání:rozsudek proto nenabyl právní moci.

O případu Lenky Marečkové jsme již informovali ve Sděleních č.411 a 427. v hlavním líčení, které právě proběhlo, posuzoval písecký soud přednes básní Lenky Marečkové jako trestný čin pobuřování, jsa vázán právním názorem Nejvyššího soudu, který zrušil předchozí pravomocný rozsudek v této věci.Prokurátor tentokrát žádal nepodmíněný trest při dolní hranici trestní sazby, která je v daném případě šest měsíců až tři roky.Obhájce se domáhal podmíněného trestu s poukazem na to, že z původně stanovené dvouleté žkušební lhůty už uplynula polovina.Soudní jednání bylo vedeno korektně.Absurdita případu, kdy je souzena dívka za přednes svých vlastních básní na oficiálním literárním večírku, byla zvýrazněna skutečností, že autorka básni Smrt diktátora, trestně stíhaná proto, že jí měla hanobit L.Brežněva, byla souzena v den pohřbu K.Černěnka, přičemž trestní stíhaní se táhne funkčním obdobím již třetího Brežněvova nástupce.

Je nepochybně, že v této kauze byla potrestána mladá žena za vyslovení svých politických názorů, které projevila ve svých básních.Je tedy třeba

rozhodnutí píseckého soudu a celé trestní řízení s Lenkou Marečkovou odmítout jako porušení základních občanských svobod a lidských práv.
17. března 1985

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Sdělení VONS č. 429 /Zásah Státní bezpečnosti proti nezávislé kulturní činnosti/

Jak již oznámila otevřeným dopisem prezidentu republiky z 12. března 1985 mluvčí Charty 77 Petruška Sustrová, bylo z vily manželů Václava Šešíka a Zuzany Novákové v Praze na Babě dne 11. března 1985 kolem 20. hodiny eskortováno policejními auty na Krajskou správu SNB do Bartolomějské ulice celkem 48 lidí, kteří ve vile sledovali dokumentární film z roku 1968. Nejméně třináct, pravděpodobně však patnáct lidí, bylo na 48 hodin uvězněno. Z toho bylo šest signatářů Charty 77 včetně dvou jejich mluvčích. Filmové představení bylo již dlouho předem určeno na 11. března a okolnost, že toho dne bylo oznámeno úmrtí K. Černěnka byla zcela náhodná. Četnost forem nezávislé kulturní činnosti i množství míst, kde se v Československu rozvíjí, svědčí o nezdravých kulturních poměrech. Proto se také občané v soukromí sčítají s dramatickou tvorbou, poezíí, poslouchají vážnou hudbu, pořádají přednášky nebo si promítají umělecké či dokumentární filmy. O to závažnější je, musíme-li konstatovat, že se Státní bezpečnost pokusila jedno z prostředí nezávislé kultury likvidovat. Jako obvykle při tom mnohokrát porušila zákon. Předeším zákon o SNB, podle něhož po 48 hodin věznila-šlo o tzv. zajištění-nejméně třináct předvedenostojným chováním narušuje neřejný pořádek. Promítáním filmu v soukromí nelze veřejný pořádek narušit. U většiny zajištěných konali příslušníci StB ryze formální výslechy, jen aby mohli dovodit jediný možný zákonny důvod zajištění, tj. provedení potřebných služebních úkonů. Tím, že několik desítek uniformovaných i neuniformovaných mužů vtrhlo do vily, porušili domovní svobodu. Policejní síly byly opravdu mohutné: odhadují se na padělat mužů a patnáct vozů. Osobní svobodu porušili v 48 případech. Prováděním po všechno domovní prohlídky, při níž odňali promítáčku, filmy-šlo o filmy o cestě E. Beneše na Slovensko a o jeho návratu do Prahy v r. 1945, které měly být ten večer také promítány-psací stroje, plakáty atd., překročili hrubým způsobem svoji pravomoc, protože domovní prohlídka může být prováděna jen způsobem, který stanoví trestní řád, a to jak součást trestního řízení. Protože se jim při vpádu do vily nepodařilo najít promítaný film z r. 1968, vrátili se s majitelem Václavem Ševčíkem v noci do vily a konstatovali, že mezitím zřejmě někdo z předvedených a již propuštěných, film odnesl. Ponižovali pak druhý den pana Ševčíka, když ho nutili, aby v teplácích a trepkách-kož je povinná "uniforma" zajištěných v celých předběžného zadržení-zvonil u sousedních vil a před nimi se dotazoval sousedů, zda neviděli někoho v noci, kdo by pro film do vily šel. Pod hrozbou trestního stíhání stanovili panu Ševčíkovi ultimátum, že musí v krátké době po propuštění film sehnat. Se stejnou hrozbou zakázali p. Ševčíkovi, šokovanému prvním stykem se Státní bezpečností, aby se stýkal s chartisty. Represálie zasáhly i jeho syna, který byl eskortován ke svému vojenskému útvaru v západních Čechách, kde vykonává vojenskou službu. Mezi předvedenými a vyslychanými byli lidé, kteří pracují ve vědeckých a výzkumných ústavech, v televizi a ve školství. Je třeba se obávat, že budou postiženi a že o jejich postižení se veřejnost ani nedoví, protože v obavách z dalších represálií se budou snažit vše utajit.

Mnohonásobné porušení zákona a zneužití pravomoci je prostředkem jak k individuálním postihům, tak k celkovému zastrašení všech těch, kdo se zabývají nezávislou kulturní činností, což zdaleka nejsou jen chartisté.
18. března 1985

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Sdělení VONS č. 430 /Obžaloba katolického kněze Adama Ruckého/

Okresní prokurátor ve Frýdku-Místku JUDr. František Jurečka vypracoval dne 23. listopadu 1984 obžalobu proti katolickému knězi Adamu Ruckém, nar. 8. ledna 1951, bcz. státního souhlasu, bytem Bukovec č. 62, okres Frýdek-Místek, přechodně Třinec, vřbitovní č. 6, okres Frýdek-Místek. V obžalobě se praví, že "v době nejméně od r. 1981 do r. 1984 v Třinci, Stříteži a jinde jako duchovní římskokatolické církve boz souhlasu příslušných státních orgánů prováděl v bytech soukromých osob náboženské obřady, čímž marnil státním orgánům dozor nad náboženskými obřady a tím spáchal trestný čin marnění dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi podle § 178 tr.z." Jeho údajné trestné činnost měla spočívat v tom, že kolem sebe vytvořil skupinu mladých lidí, s nimiž se setkával při přiležitosti nározenin, svátků a jiných významných událostech v jejich domovech. Zpívaly se přitom světské i náboženské písničky. V rámci setkání si přítomní četli úryvky z bible a modlili se. A. Rucki vysvětloval přítomným různé pasáže z bible. Hovory se týkaly kromě jiného též církevních otázek, když obžalovaný vysvětloval různé náboženské problémy.

Většina svědků popírá, že by setkání mělo čistě náboženský charakter. Obžaloba se opírá o výpovědi několika svědků, kteří ve svých výpovědích pouze popsali průběh setkání. Ani jeden neuvědil, že by se konaly obřady či bohoslužby jakéhokoli druhu. Tím více vyniká absurdita obžaloby.

Při hodnocení osoby obžalovaného se v obžalobě praví, že "od svého nástupu do funkce se projednával nepříznivě z hlediska poměru ke sdružení katolického duchovenstva Pacem in terris. Je plně oddán církvi a ke státní správě má vyhraněný postoj." K tendenci této charakteristiky není třeba dalšího komentáře. Pravým důvodem k obžalobě je skutečnost, že Adam Rucki až do ztráty svého souhlasu v létě 1984 měl velký vliv na věřící mládež a snažil se s ní nazavazovat neformální styky, což se příčilo státním orgánům.

Dne 14. března 1985 proběhlo u okresního soudu ve Frýdku-Místku hlavní líčení. Průběh a výsledek soudního jednání nám není prozatím znám.

19. března 1985

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

xxxxxxxxxxxxxx

Sdělení VONS č. 431 /Adam Rucki odsouzen/

Ve dnech 13. a 14. března 1985 se konalo hlavní líčení v trestní věci proti katolickému knězi Adamu Ruckému /viz naše Sdělení č. 430/. Senát okresního soudu ve Frýdku-Místku uznal A. Ruckého vinným ve smyslu obžaloby a odsoudil ho ke třem měsícům odňtí svobody s podmíněným odkladem na rok.

V průběhu hlavního líčení bylo slyšeno 22 svědků. Předseda senátu se dokončil o výchovném působení A. Ruckého na věřící mládež vyjádřil kladně, nesmělo by však přímo obsahovat náboženské prvky. Neformální setkání obžalovaného s mladými lidmi, v jejichž rámci se četly a vykládaly úryvky z bible, kvalifikoval soud jako setkání čistě náboženského rázu a tudíž zakládající skutkovou podstatu tr. činu marnění dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi podle § 178 tr.z./horní hranice sazby, dva roky/. Výměru trestu při dolní hranici sazby odůvodnil předseda senátu paradoxně společensky prospěšnou stránkou výchovné činnosti Adama Ruckého. Proces vzbudil živý ohlas ve farnostech Třince a Střítež, kde A. Rucki až do ztráty souhlasu v srpnu 1984 působil jako duchovní. Po oba dny stálo před soudní místností asi 80 lidí, z nichž v první den bylo vpuštěno asi patnáct, druhý den okolo šedesáti účastníků.

Smyslem odsouzení Adama Ruckého je ochromit náboženskou aktivitu kněží i věřících a vyvolat v nich strach z jakéhokoli neformálního setkávání.

21. března 1985

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

xxxxxxxxxxxxxx

Oznámenie VONS č.432 /Odsúdenie troch katolíkov v Bratislave/

V dňoch 19.až 21.marca 1985 sa konalo na Obvodnom súde Bratislava I hľavné pojednávanie v trestnej veci proti troma mladým ľuďom-Alojzovi Gabajovi, Branislavovi Borovskému a Tomáši Koncoví, obžalovaným zo spáchania trestného činu porušovania predpisov o obehu tovaru v styku s cudzinou podla § 124 odst.1,2 tr.z..Predsedom senátu bol JUDr.Pavol Leščák, prokurátorom Ladislav Kuruc.

Dokazovanie pozostávalo z výsluchu obžalovaných a z oboznámenia písomných dokladov.Traja obžalovaní nepopicrali, že išli na polskú hranicu s tým,že sa tam stretnú s polskými občanmi,ktorí prinesu náboženskú literatúru v slovenskom jazyku a túto literatúru od nich prevezmú.Nevideli v tom však nič závadné, pretože nechodlali prekročiť štátную hranicu a dovoz náboženskej literatúry do Československa nie je zakázaný.Dokonca literatúra všeobecne je oslobodená od clá podla colného sazobníku.Keby bolo možné bežne dostat náboženskú literatúru napr. v kníhkupectve církevných nakladatelstiev Charita alebo Spolok sv.Vojtecha, nečeli by pre literatúru na polské hranice.

Obžaloba vyčisnila hodnotu literatúry, ktorú obžalovaní mali doniesť, na vyše 29 tisíc Kčs.Prakticky išlo o údajnú hodnotu obrázkov s náboženskými motívmi, ktoré boli v rukasov,nájdených pri obžalovaných.Obrázky ani ďalšiu literatúru však súd nemal k dispozícii, pretože poľská polícia ich čs.orgánom nevydala.Hodnotu obrázkov určil iba odhadom pracovník slovenského církevného nakladateľstva prípravného konania na základe jedného exemplára z každého druhu /boli dva druhy/,ktoré poľské orgány vydali do Československa.Odhadca neboli osobne vypočutý pred súdom.

Obhajcovia obžalovaných v záverečnej reči požadovali ich osloboodenie, pretože § 124 tr.z. možno použiť len pri dovoze vecí, ktorých dovoz je buď zakázaný alebo nejakým zpôsobom regulovaný, čo na náboženskú literatúru neplatí.Obvodný prokurátor žiadal uhoľenie nepodmiečnych trestov.Obžalovaní v záverečnom slove zopakovali,že sa necítia vinní a literatúru sa pokusili doniesť len preto, že ako veriaci mali záujem o náboženskou literatúru a v Československu ju nemohli zohnať iným spôsobom.

Senát obvodného súdu užnal obžalovaných vinnými a odsúdil ich k nepodmiečným trestom odnetia slobody v prvej nápravno-výchovnej skupine, Alojza Gabaja a Branislava Borovského na 18 mesiacov každého a Tomáša Konca na 16 mesiacov.Rozsudok nenabudol právnej moci.

Po formálnej stránke bolo pojednávanie vedené korektne.Prvý a druhý deň bolo prítomných na súde asi 50 až 60 prevažne mladých ľudí,sympatizantov s obžalovanými.Predseda senátu pustil do súdnej siene asi 50 ľudí,koľko sa zmestilo na lavice v súdnej sieni. Po oba prvé dni trvalo pojednávanie asi 4 hodiny,tretí deň bol vynesený iba rozsudok.Prvý deň bol prítomný v súdnej sieni medzi ostatnými prítomnými aj biskup bez štátneho súhlasu ThDr.Korec, ktorý po skončení pojednávania vyjadril chlapcom svoju solidaritu.

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných sa ztotožňuje s obhajobou troch mladých katolíkov a považuje ich drastické odsúdenie za bezprecedenčný prípad útoku na práva veriacich a všetkých občanov, na práva,ktoré sú zaručené článkom 19 Medzinárodného paktu o občanských a politických právach.

22.marca 1985

Výbor na obranu nespravodlivo stíhaných
Československá liga pre ludské práva
člen Medzinárodnej federácie pre ľudské práva

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Zpráva o věznění mluvčího Charty 77 Rudolfa Battěka

Jak známo, Rudolf Battěk, inženýr a sociolog,mluvčí Charty 77 a člen VONS,hlásíci se k myšlenkám nezávislého socialistického hnutí,byl v červnu 1980 uvězněn a po více než roce odsouzen zprvu k sedmi a půl,u odvolacího soudu k pěti a půl letům odňtí svobody pro trestný čin podvracání republiky,jehož se měl dopustit činností ve VONS, v Charte 77,psaním dopisů Socialistické internacionálc a O.Palmemu atd.,a pro trestný čin ublžení na zdraví:obvinění z tohoto tr.činu bylo však pouhou konstrukcí.

Rudolf Battěk má být propuštěn na svobodu 11. nebo 12. prosince 1985. Po této jeho věznění neochabují intervence v jeho prospěch. Jeho propuštění požaduje Charty 77, VONS, četné zahraniční instituce, organizace a také vlády různých zemí a poslanci různých parlamentů.

Rudolf Battěk je v II. nápravně-výchovné skupině: v posledních letech je vězněn ve věznici v Ostravě, kde má zvlášť upraveny podmínky výkonu trestu v tzv. izolaci. Podmínky v izolaci, kam bývají političtí vězni často umisťováni, jsou dosti různé a situace je závislá hlavně na tom, jaké mají spolužené: podle zákona nikdo nesmí být a s výjimkou kázeňského potrestání samovazbou také skutečně není vězněn sám. V tomto ohledu si Rudolf Battěk nestěhuje: také další podmínky jeho věznění jsou ovšem v rámci přísných ustanovení relativně dobré. Je povinen pracovat. Pracovní výkon jde o drobnou manuální práci je normován. Jednou za 14 dní smí například dopis příbuzným. Jednou za půl roku je povolena návštěva rodinných příslušníků a předání dvoukilového balíčku. Při poslední návštěvě 9. března byl R. Battěk v dobrém psychickém stavu a v relativně dobrém somatickém stavu. Sedesátiletý Rudolf Battěk trpí chronickým alergickým astmatem: i když je Ostrava průmyslové město, jeho potíže jsou minimální a podstatně menší než např. v prvním roce jeho věznění. V poslední době přibrál i návaze: vyjádřil se, že množství jídla je dostačující. Na dotaz manželky, nechce-li podat nějakou žádost či stížnost /mohly by se týkat jak vězenských poměrů, tak i jiných záležitostí/, odpověděl záporně. Po celou dobu svého věznění mohl sledovat některé televizní pořady, číst knihy podle vlastního výběru a ze svého kapesného odčítat noviny a časopisy.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

K diskusi o Právu na dějiny

Diskuse, kterou vyvolal loňský dokument Charty 77 Právo na dějiny, dále pokračuje. Pro nedostatek místa nebude však moci nadále zveřejňovat jednotlivé polemické hlasy, snad sž na odpověď, kterou píše Jaroslav Mezník na stat Dějiny a dějepisectví jako kulturní fenomén, kterou jsme publikovali v č. 3/85. Těší nás však, že příspěvky do diskuse mají v pražském samizdatu značnou publicitu. Nedávno vyšlé 2. číslo Střední Evropy přináší např. Mezníkův kritický komentář, stat Dějiny a dějepisectví a Jehličkův Hlas k českým dějinám, ale také článek slovenského historika a signatáře Charty 77, žijícího v NSR, Jána Mlynárika "Charta 77 a diskusia o historiografii", který vysel v letošním únorovém čísle Národní politiky. J. Mlynárik v něm polemizuje s dopisem čtyř pražských historiků, publikovaným v Listech č. 5/84 a zejména pak s kritikou Milana Hübla, zveřejněnou v Informacích o Chartě 77 červenec-srpen 1984. Budeme vás nadále informovat alespoň o vzniku jednotlivých textů a vývoji stanovisek. Dnes si všimněme všovu hlasu

- Ladislava Jehličky a Petra Uhla.

Ladislav Jehlička v 15 stránkové statí Hlas k českým dějinám/příspěvek do diskuse/po stručné polemice s dopisem čtyř pražských historiků reaguje na Uhlův dopis mluvčím z října m.r. a vysvětluje svou, transcendentní koncepci dějin a lidských práv. Všimá si dále Hüblova příspěvku z loňského června a vysvětluje Durychovo pojetí českých dějin. Některé své názory - na husitství, Bílou horu, rekatolizaci českých zemí - konkretizuje. Přechází potom k hodnocení Šamalíkovy statě, resp. výňatku z jeho knihy, který byl zařazen do Hüblem redigovaného sborníku, a vyjadřuje se zde i o publikaci časopisu Rád a tzv. integrálních katolíků. Na konci své statí zařadil Jehlička polemiku s Lubošem Kohoutem - vede ji na téma českých světců, Habsburků a E. Beneše.

Petr Uhl dal své pětistránkové statí název O třech nepočivostech autorů Fráva na dějiny. Vytýká jim, že v novém textu Dějiny a dějepisectví na většinu Mezníkových námitek neodpovídají a při některých odpovědích postupují demagogicky. Dále Uhl hodnotí Fráva na dějiny jako text, který při kritice skutečných i domnělých nedostatků oficiální čs. historiografie vystupuje také skrytě a nesměle proti celému novověkemu vývoji a myšlení. V nějích a dějepisectví však toto stanovisko autoři opustili a jakoby jménem "velké rozumné většiny" vystupují ostře proti marxismu. Tento posun považuje Uhl za druhou nepočivost autorů. Třetí výtažek P. Uhla směřuje k anonymitě autorů Fráva na dějiny. Podle Uhla se nepočivě schovávají a po-

stupu Charty 77, kde dokumenty vydávají mluvčí, bylo "poprvé...zneužito... k útokům proti části Charty"""

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

V samizdatu nově vyšlo...

Eva Kentúrková: Mé přítelkyně v domě smutku, 212 stran. Vyprávění z věznice Ruzyně, kde byla autorka rok ve vazbě. Jednotlivé kapitoly jsou věnovány portrétům autorčiných spoluvězenkyň a jejich osudům. Tato práce byla oceněna cenou Toma Stopperda za r. 1984 /viz Inf o CH 77č.l/85/.

Jurij Badzo: Otevřený dopis předsednictví. Nejvyššího sovětu SSSR a ÚV KSSS. Autor dopisu je ukrajinský filolog, nar. v r. 1936, od dubna 1979 je vězněn. Byl odsouzen za tzv. protisovětskou agitaci k sedmi letům tábora zostřeného režimu a dalším pěti letům vyhnanství. V dopise /34 stran strojopisu/ shrnuje výsledky mnohaleté práce na dlouho připravované knize Právo žít, která byla podvákrát před dokončením zabavena KGB. Na množství konkrétních příkladů uvádí postupující rusifikaci Ukrajiny ve všech oblastech života. Hodnotí a srovnává i jednotlivé rusifikační vlny, jež postihly Ukrajince za sovětské moci – v 30. letech, po 2. světové válce a od r. 1972 – a na mnoha skutečnostech ukazuje, jak poslední rusifikační období směřuje k faktické likvidaci jednoho z nejpočetnějších evropských národů. Samizdatové vydání překladu Badzova dopisu z dubna 1979 je doplněno úvodním slovem bývalého sovětského generála Petra Grigorenka a rozsáhlejším úvodem Borise Levického.

Sborník, SOLIDARNOŠŤ vyšel v částině v rozsahu 40 stran. V úvodu se na základě výpovědí několika očitých svědků připomínají krvavé události na polském pobřeží v r. 1970. V souvislosti s demonstrací 16. prosince 1984 v Gdaňsku se zamýší nad tím, kolik takových prosinců v Polsku ještě bude. Větší část sborníku je pak věnována tvorbě současných polských autorů, jejichž básně byly otiskeny na stránkách podzemních časopisů v posledních měsících loňského roku. Je zde i ukázka z kabarétu Jana Pietczaka. V závěru sborníku je krátká úvaha o toruńském procesu s vráhy kněze Jerzyho Popieluszka a stručná informace o dálší fázi zdražování v Polsku.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Krátké zprávy

Augustin Navrátil, bytem Jutopecny 14, 769 31 Zlobice, napsal dne 23.2.85 otevřený dopis č. 2, který opět sčítal nejvyšším ústavním orgánům a činitelům státu a ústředním výborům politických stran. Podává v něm obsáhlý rozbor 10 stran strojopisu-případu ing. Přemysla Coufalá, CSc., který zemřel dne 23. února 1981. Jeho smrt byla oficiálně označena jako sebevražda. A. Navrátil velmi podrobně zdůvodňuje, proč je přesvědčen, že ing. Coufal sebevraždu nespáchal. K tomuto tvrzení shromázdil mnoho dokladů a důkazů. Uvádí také, že Přemysl Coufal, nar. 1932 v Prostějově, žijící a pracující od r. 1955 v Bratislavě, byl činný v neoficiální církvi a byl řádovým knězem. A. Navrátil v tom spatřuje motiv pro vraždu. V závěru svého dopisu zdůvodňuje svůj postup výroky encykliky papáče Jana XXIII. Pácem in Terris, zásadami vyjádřenými v mezinárodních paktech o lidských právech a citátem z prohlášení Charty 77. A. Navrátil považuje za svoji povinnost křestana, katolíka, občana čs. státu, signatáře Charty 77 a otce devíti dětí, usilovat o nápravu v této věci tak, aby všechny pochybnosti byly odstraněny.

Vladimír Hajný ze Šumperka se obrátil 28.12.1984 na ONV Šumperk s písemnou žádostí, aby byl z města Šumperka odstraněn pomník J. V. Stalina. Vedoucí odboru kultury Milan Novák ho pozval na ONV, kde mu vysvětlil, že jeho požadavek je ojedinělý: Stalinovy pomníky jsou prý i jinde, např. hned v soudním městě Zábřeh na Moravě.

Jednatřicátým číslem, vydaným v letošním lednu, zanikl francouzský časopis L'Alternative, který od r. 1979 pravidelně informoval o porušování lidských práv ve východoevropských zemích. Publikoval hlavně texty, vzniklé v těchto zemích. V redakci Alternative, kterou vydával Francois Maspero, byli v posledních letech z čs. emigrantů Luboš Sochor a Karel Bartošek. Zánik Alternative se vysvětluje tím, že v západní Evropě poklesl zájem o východoevropské problémy. Ve Francii tedy nyní vychází jen časopis Entr'aide et action,

který je informativním bulletinem /"Vdo, co, kdy v obraně lidských práv ve východní Evropě a SSSR"/, vychází jako dvouměsíčník už od r. 1978, ve francouzské a anglické mutaci. Čs. článkové redakce jsou Ota Filip, František Janouch a Luděk Pachman, sekretář kou redakce je Ivana Tigridová. Časopis má však jiné zaměření naž Alternativa: pro specializované zájemce uvádí podrobné informace o obětech represálí, zvláště vězněných, o různých akcích a důležitých faktech, jako jsou adresy, vycházející knihy, časopisy apod. Činí tak s vysokou profesionalitou, bez jakékoliv ideologie. Měl by být nezbytným pomocníkem každého novináře či publicisty, který se zabývá východní Evrou.

K 8. březnu t.r. bylo vydáno společné prohlášení žen z Velké Británie, Itálie, NSR, NDR a Československa, protestující proti rozmístění amerických a sovětských raket na území těchto států a vyslovující se pro mírovou spolupráci. Původní text byl z iniciativy některých signatářek změněn a Informace o Chartě 77 budou o tomto prohlášení podrobněji informovat, jakmile budou mít nový text k dispozici.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXX

XXXXXX

XXXX

XX

X

Poznámka: Omluvte případné překlepy a nedostatky v tomto čísle,

Děkujeme!